Poštarina plaćena u gotovom

USTAŠA

VIJESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 18. SIJEČNJA 1942. BROJ 3

POGLAVNIK NA SLJEMENU — U RAZGOVORU S NAJMLADJIMA (Foto Rajterić)

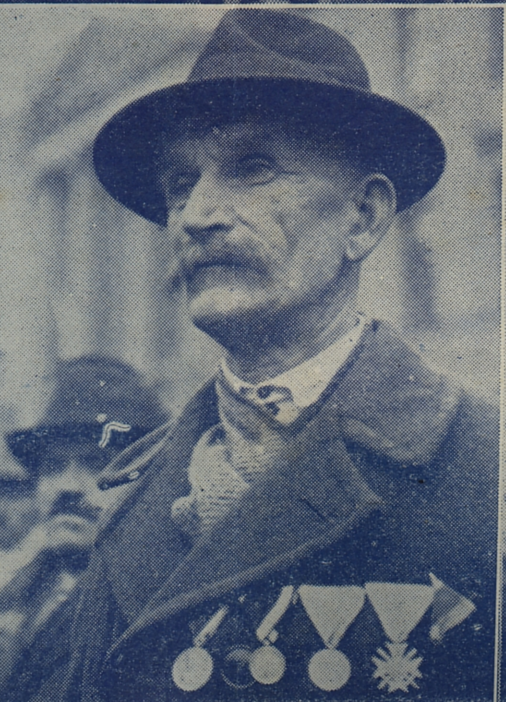

SA PROSLAVE ODLIKOVANIH RATNIKA IZ PROŠLOG RATA

ODLIKOVANI RATNICI PRED POGLAVNIKOM

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVOM CIJENA 2 KUNE

USTAŠA

VIJESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 18. SIJEČNJA 1942. BROJ 3

Godišnjica Poglavnikovog odlaska u emigraciju

17. siječnja godine 1929. — Novo razdoblje ustaške borbe

Prije trinaest godina Poglavnik je pošao u emigraciju, pošao je na put žrtve i pregaranja, pošao je na put revolucije, u času, dok su se na političkom obzorju Hrvatske nazrijevali jasni obrisi jedne nove i sudbonosne Golgote, obavijene odsjevom krvavog crvenila. U tom času revolucionarnih odluka i puteva čitava desetgodišnja prošlost tamo od godine 1918. nije značila ništa drugo, već jedno teško iskušenje i kajanje, kad je nestalo svih parlamentarnih laži i obmana, svih zavaravanja, i kad je ostalo samo razočaranje, a na dnu tog dubokog razočaranja iskrsla je spoznaja, da se čitava ta politička igra može i mora riješiti samo krvlju i revolucijom.

Možda su ti časovi sudbonosnih odluka i puteva bili samo odsjev onoga, što se dogodilo od prilike sedamdeset godina ranije, kad je prvi revolucionarac Eugen Kvaternik započeo tužni put lutanja i borbe pred Europom i pred svijetom, sam, on i Hrvatska, satrven od ljubavi i patnje. Hrvatska je u tom času bila biće, koje se osjeća i zbog kojeg se pati i polazi u krv i u revoluciju, u Rakovicu i u život.

Tim putem pošao je Poglavnik prije trinaest godina, jednako osjećajući sudbinsku prekretnicu, pošao je putem rakovičkog proroka, pošao je »pod teškim križem cijele jedne nacije«, da stvara i da trpi, da trpi i da vjeruje u revoluciju i pobjedu, da vjeruje u ustaštvo i u slobodu, da vjeruje u Hrvatsku. Tražio je novu Rakovicu, tražio je Rakovicu pobjede i uskrsnuća, Rakovicu slobode i novog života.

. . . Tražimo slobodu i nezavisnost, tražimo Hrvatsku, slobodnu i našu . . .

Navijestiti taj program još godine 1929. značilo je osuditi svu laž one Europe, koja se opijala versailleskim mirotvorstvom i lažima, to je značilo osuditi i rušiti tu Europu i izazvati sve one tamne sile laži i prokletstva.

Sukob dvaju svjetova.

Sukob Poglavnika i versailleske Europe.

S jedne strane sila i militarizam, a s druge strane predstavnik jednog naroda, koji želi samo jedno — slobodu. S jedne strane snaga lažnih pobjednika, s druge strane patnja i žrtve. S jedne strane želja da versailleska tekovina ostane vječna, a s druge strane, da se ta tekovina osudi i sruši za uvijek! To je bio sukob laži i istine, sukob lagodnosti i žrtve, sukob zaslepljenosti i krvi, to je bio sukob versailleske Europe i revolucionarne Hrvatske, Poglavnika i lažne europske diplomacije.

I Poglavnik ulazi u borbu s jasnim spoznanjem, da to znači odreći se mirnog života i blagostanja, odreći se sebe za revoluciju, za ustaštvo i za Hrvatsku. Poglavnik prihvaća borbu i žrtvu svijestan sudbinske odgovornosti pred stoljećima i pokoljenjima i polazi onim putem kojim će tek nekoliko godina kasnije poći nova Europa, a koji je tek nejasno iskrsavao iz versailleske tame, a odlučiti se u ono vrijeme za taj put, to je značilo biti čovjek snage i pronicavosti, čovjek žrtve i ustaške revolucije. Odreći se sebe, odreći se svega za cilj i za zajednicu, za narod i za Hrvatsku i u isto vrijeme biti jedina nada milijunima, biti ili spas ili propast, ili ropstvo ili sloboda. »Vratit ću se samo u slobodnu Hrvatsku ili nikad više natrag!« rekao je Poglavnik prije odlaska. I to nije bila osuda, to je bila žrtva za narod i žrtva za revoluciju.

To je težina velikih revolucionaraca i apostola, koja leži u njima i ostaje s njima kao vječna tajna i nadnaravna snaga revolucionarnih puteva.

Nakon dvanaest godina uporne revolucionarne borbe Poglavnik se vraća u domovinu i nosi plod svojih puteva i žrtava, nosi plod nepoznatih pregaranja i iskušenja, plod velikih Golgota i ustaštva, nosi slobodu i uskrsnuće. I danas, kad je veličina pobjede izblijedila veličinu žrtve, možda je i teško dovoljno ocijeniti značenje Poglavnikovog odlaska u emigraciju, koju nikada ne ćemo moći shvatiti niti ocijeniti. Zavarani iznenadnim časom prevrata, kao da zaboravljamo, da taj veliki čas nije pripreman od dana puča pa do propasti, već da je taj dan pripreman dvanaest godina žrtve i revolucionarne borbe. Dvanaest godina trajao je naš posljednji revolucionarni put — put nepoznatih patnja, koje ostaju kao vječna tajna u čovjeku i u apostolu.

I pobijedila je žrtva, pobijedala je revolucija, i Eugen II. našao je novu Rakovicu pobjede i uskrsnuća, a ustaštvo svoju pobjedu u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Završen je put oslobodilačke borbe i oslobodilačke revolucije, koju je pod najtežim okolnostima započeo Poglavnik prije trinaest godina, i 17. siječnja godine 1929., dan Poglavnikovog odlaska u emigraciju je početak ustaške borbe i ustaške pobjede.

Po.

Za ustaške redove

»Navik on živi, ki zgine pošteno«

Vječna vrijednost naših mučenika i žrtava

Teški put hrvatskih mučenika jest put kojim je stupala cijela Hrvatska u danima borbe, u danima žrtvovanja, prolazeći stazama Rakovice, slijedeći glas iskonske ustaške misli posvećene Starčevićevom naukom u sjeni bolne i krvave tragedije na Gvozdu. Duhovna veza izmedju nas živih i onih, koji su izgorjeli i nestali u plamenu domoljublja jest isto tako jaka, možda i jača nego kad bi ti mrtvi velikani živjeli medju nama, radili s nama, borili se i izgradjivali.

Grobovi hrvatskih mučenika jesu svetišta cijele Hrvatske, na koja s dubokim poštovanjem u duši hodočasti cijela Hrvatska, prožeta sviješću, da su ovi mučenici i ovi grobovi utjelovljenje Hrvatske.

Oni su naša povijest, oni su hrvatska budućnost. U tim je grobovima sažeta hrvatska neslomivost, hrvatska borbenost, oni su dokaz beskompromisne hrvatske borbe, koju je vodio cijeli hrvatski narod na život i smrt s neprijateljima, borbe sa svime, što je protunarodno i protuhrvatsko, borbe i cilja u kojem se ne gleda na pojedinca, nego se gleda uvijek na konačni ishod borbe, kojemu se kroči preko svih zapreka i žrtava.

Sagibajući koljena pred pepelom mrtvih ustaša, koji su nestali u borbi s neprijateljima hrvatstva, koji su pali žrtvom svojih ideala, svoje vjere i domoljublja, mi prigibamo koljena pred svima onima, koji su padali i nestajali tokom 20-godišnje borbe s beogradskom hidrom, koji su punili zatvore, za koje su se dizala vješala i koji su lili krv. Preko ustaških grobova sjedinjujemo se sa svim onim borcima, koji su nestajali stoljećima u borbi za ostvarenje vjekovnog sna cijelog hrvatstva.

Cilj borbe svih hrvatskih boraca, svrha mučeništva svih hrvatskih mučenika bila je ista. Svima je pred očima lebdjela sloboda hrvatskog naroda, slobodna hrvatska država, svi su vidjeli samo jedan put, koji vodi do njezinog ostvarenja, svi su pošli tim putem. Taj put bio je put žrtava, put borbe i umiranja. I baš njihov tragični završetak u oslobodilačkoj borbi jest njihovo sjedinjenje, jest veza koja veže njih i nas, veza jača od svake sile, veza koja ne veže samo nas i njih, nego koja će se produžiti stoljećima od koljena na koljeno. Svi su oni dokazali želju hrvatskog naroda, želju osam stoljeća hrvatstva, želju za ostvarenjem Nezavisne Države Hrvatske.

Svaka smrt, svako ubojstvo, svaki ubojnički hitac bili su navještenje slobode, koja se zajedno s tim žrtvama jačala u narodnim dušama i koja je kročila k ostvarenju. Danas se uz sjećanje na njihove žrtve u našim dušama dodiruje prošlost sa sadašnjošću i budućnošću, jer slijedeći njih poći ćemo junačkim putevima njihove prošlosti, bit će nam vječna slavna sadašnjost i sačuvana u vjekove besmrtnosti.

Pa kada se god sjećamo palih hrvatskih velikana, kada o njima pišemo, kada im zapalimo koju svijeću ili donesemo kitu cvijeća, sve to nije ništa drugo nego tiha žalba, ali ne nad njihovom smrću, koja je uistinu život, nego nad njihovim nestankom i osjećajem potrebe njihove blizine. Vjera u njihovu besmrtnost jaka je u našim dušama i stoga je život ustaških boraca vječan i za to počiva u hrvatskoj zemlji silna duhovna moć koja nas napunja snagom, da nastavimo putevima borbe i izgradnje, kojima su oni pošli.

Hrvatska zemlja, prožeta kostima i krvlju hrvatskih boraca dijeli neku snagu, neku moć, koja proizlazi iz nje, koja je slična sjeni šestinskog proroka, koja podsjeća na tužaljku katastrofe odigrane na Gvozdu i neke teške opomene Zrinjskih i Frankopana. Hrvatska je zemlja danas prožeta duhom Rakovice, duhom Kvaternika, duhom junačkog i krvavog nestajanja.

Iz hladnih dubina oslobodjenja hrvatske zemlje vraćala se krvlju kršena ideja oslobodjenja i hrvatske samostalnosti medju hrvatske redove i tamo je ojačana vječno novim i velikim žrtvama stalno boravila u narodnim dušama, očekujući čas slobode. Ustaški su mučenici vječno s nama, a njihovi grobovi su naša vjera, oni su naša zemlja, oni su neumrla hrvatska duša, oni su toplina naše dobrote, jačina naše borbe i svježina naše ljubavi. Proročanske riječi, koje je rekao mučenik Hranilović — »Ako ja nisam imao ništa od života, imat će moja braća i cijela domovina Hrvatska« — proživljavamo mi danas. Svi su ovi mučenici, ustaše borci imali malo od života, ali za to tim više imamo mi, jer plodovi krvavo zasijanog sjemena nisu mogli niti ne će izostati.

-Bu-

U nekoliko

Ima pitanje, koje zabrinjuje mnoge. Zašto ima u Zagrebu manje mljekarna nego što ih je bilo, recimo, prekjučer?

Jednostavna stvar: crknula je krava, koja se zvala Jugoslavija i mnogi su mljekari »skrahirali«.

Bijedni ljudi.

*

Onaj je bio mljekar, odnosno, bivši ministar i sada rješava najteže pitanje svoga života: kako da dokaže podrijetlo svoje imovine.

Zbilja nemamo samilosti prema tim siromasima.

*

Mnogo pripovijedamo o siromasima i o dijeljenju »Pomoći«, a zaboravljamo na najveće siromahe, koji su i te kako potrebni naše pomoći.

To su »bivši«, koji moraju dati iskaz o podrijetlu svoje imovine.

*

Ona: Znaš li ti kada će biti sudnji dan?

On: (bivši ministar). Već je prošao.

Ona: ? ? ?

On: Pa onog dana, kad je podpisana zakonska odredba o »ispitivanju podrijetla imovine »bivših«.

»Dies irae, dies . . . . illa . . .«

*

Znate li vi, koji je bio najjači mljekarski savez za bivše vladavine?

Narodna skupština, senat i beogradska vlada.

*

Znate li vi još nešto?

Zašto su vodje naše »seljačke« stranke pristupile u savez »beogradskog mljekarskog udruženja«, odnosno pošli u vladu.

Zato, jer je krava ipak najbliža — seljaštvu.

I spasiše svoj »seljački« obraz.

*

Onaj vječito kritizira: ne valja ovo ne valja ono.

— A što si ti brate učinio da bude bolje?

— Ja bih napravio!

Razumijemo se! Ti bi »radio« i ne bi više kritizirao.

Aha! s punim se ustima ne može — lajati!

*

Vidi se da smo u ratu. I vjerovali vi ili ne mnogi su naši »purgeri« postali strahovito ratoborni.

Rat!

I doista vode rat — ali za neliko dekagrama maslaca.

Purgeri!

redaka...

Stara priča za nova pokoljenja:
... I Bog se smilovao na plač i jauk robova, koji su osam stoljeća trpili najstrašnije muke robovanja. I tada Mojsije poslan od Boga izvede narod svoj iz ropstva i povede ih u zemlju obećanu.

Zemlja obećana bijaše pravi raj zemaljski... ali put do nje vodio je preko pustinje. Nekoliko godina teškog puta, a onda vjekovi uživanja u obećanoj zemlji.

Ali put kroz pustinju bijaše težak i naporan.

Mojsije je govorio:

Strpimo se još kratko vrijeme da stignemo do žudjenog cilja. Za jedan mjesec žalosti — tisuću godina radosti!

A put je bio težak.

I tada Izraelci počeše mrmljati.

Bili smo doduše u ropstvu, živjeli smo kao životinje, ali imali smo — bijeli kruh!

Živjeli smo kao psi — ali imali smo nulerice.

A sada?

Slobodni smo. Nema više poniženja, nema više robovanja — ali — ali — sada imamo — kuružnjak.

I da tragedija bude veća — 20 deka!

I nemamo nulerice.

Ni maslaca.

Ni pečenih »pajceka«.

... I vječni nezadovoljnici zaplakaše za loncima egipatskim.

— — — — — — —

Priča je gotova. Stara priča za nova pokoljenja: Zamislite se malo u tu priču vi — vječni nezadovoljnici, vi kritikanti, vi purgeri, vi kratkovidni, vi ratnici egipatskih lonaca.

*

Mnogi bi Hrvati trebali jedne jake naočale, da vide dalje — od nosa.

Da ne vide samo ono što je — nego i ono što će biti!

Optičari na posao.

*

I na koncu još nešto. Neki zlobnici kažu, da danas ljudi previše misle.

Lažovi.

Kad bi neki »dobri Hrvati« barem malo mislili — možda ne bi bili — tako ludi!

Bogu — Bog — bobu bob!

Na prelomu i raskrsnici

Od tiranije do odlaska u tuđinu

Na novima putevima borbe

Dok kroz čitavu jesen godine 1928. Poglavnik organizira oslobodilačku borbu dajući joj izrazito revolucionarni značaj, beogradski vlastodršci odlučuju, da jednim zahvatom prekinu revolucionarno vrijenje u Hrvatskoj, koje postaje sve jače poslije 8. kolovoza i koje se tokom rujna iskristaliziralo u potpuno borbeni stav. Iz opće političkog položaja nije bilo teško razabrati, da se o nekoj parlamentarnoj borbi ne može više niti razmišljati, i da svaki daljnji pokušaj nije ništa drugo, nego započeti onaj proces, koji znači postepeno utapljanje u integralnom jugoslavenstvu, koje će biti potpuno završeno šestosiječanjskim manifestom, kao nekim tobožnjim evandjeljem svih laži jedne političke nemogućnosti, kako je to bila bivša država. 20. lipnja bio je program i svi oni, koji su toga dana osjetili potrebu da bježe i da odlaze nekamo na potpuno protivnu stranu od Beograda, osjetili su, da su za uvijek prekinuli ne s Beogradom (jer s njime hrvatski narod nikada i nije bio zajedno), već da su prekinuli s mišlju, da se parlamentarnom borbom može riješiti hrvatsko pitanje ili što više nekim polovičnim rješenjem u pitanju, koje traži apsolutnu cjelovitost i nepopustljivost. Izmedju slobode robovanja nema sredine i svako traženje neke umišljene sredine nije bilo ništa drugo, već bojazan i strah pred revolucionarnim zahvatom.

Tako je poslije 20. lipnja god. 1928. čitavi politički život nakon 1918. iskrsao u punoj golotinji svoje laži i obmane i tada padaju značajne Poglavnikove riječi: »Diktatura traje već 10 godina.«

Već sam ponos naroda nameće neminovno rješenje, koje je jedan pisac definirao u dubokoj istini: »Bomba je najbolja budilica naroda.«

Dok se je jasno osjećalo, da se dogadjaji u naglom porastu sve brže i brže približuju vojničkoj tiraniji, preostala su samo dva puta: ili se prepustiti toku dogadjaja i zaplivati punom parom u jugoslavenstvo, ili poći oprečnim pravcem i raskinuti karikaturu političkog života, pošavši putem ustaške oslobodilačke revolucije.

Tu zapravo nije smjelo biti ni časka krzmanja, zato Poglavnik već od lipanjskog krvoprolića priprema svoje suradnike na sve ono, što će neminovno doći, jer se već osjeća prvi zahvat borbenog raspoloženja, koje raste s težinom političkog pritiska. Poglavnik pronicavo nazire skori dolazak vojničke tiranije i gotovo užurbano organizira »Hrvatski domobran«, borbene jedinice i sve ono, što je u narodu postojalo kao reakcija i kao revolt, dobivalo je jasni revolucionarni oblik. Medjutim Beograd predosjeća nagli razvoj dogadjaja, on se već boji tako reći svoje vlastite sjene i u času, kad se je i previše osjećala blizina svih krvoprolića, proglašena je vojnička tiranija 6. siječnja godine 1929. To je bio nagli prekid političkog razvoja u kojem se postepeno razvijala revolucionarna organizacija i pod tim okolnostima Poglavnik daje drugi pravac pokretu, kad se više nije moglo niti govoriti o nekom redovitom razvoju, jer je sve ograničeno i uništeno jednim potezom pera. Značajno je, da baš tada on daje pokretu njegovo konačno ime već nekoliko sati nakon proglašenja tiranije i već samo ime govori, da iz svega toga ostaje samo jedan izlazak: revolucija.

To leži već u samoj biti i imenu U. H. R. O.-a.

Ustaša! Ustanak, raskid stvorenog stanja, to leži u biti revolucionarne organizacije, koja se pod težinom političke skučenosti tako reći spušta u jugoslavensko podzemlje. I borba je započela.

Tiranija je započela naglim i nenadanim pritiskom, koji razbija sve moguće i nemoguće iluzije, zato je trebalo započeti brzim revolucionarnim radom: osuditi i rušiti tiraniju u njezinom začetku, rušiti je već u prvim časovima i započeti rivalstvo, koje će odlučiti sudbinom hrvatstva, jer već tada je bila prognoza jasna: ili nestati u jugoslavenstvu, ili izaći sa slobodnom državom Hrvatskom. To je bio jedini izlaz, zato su i razumljive Poglavnikove riječi prije odlaska u emigraciju, da će se vratiti ili u slobodnu Hrvatsku, ili nikada više. Razvoj je bio neminovan i već dva tjedna nakon proglašenja diktature Poglavnik odlazi u emigraciju, da povede odlučnu borbu za biti ili ne biti, borbu za oslobodjenje. Prvi puta stvarala se hrvatska emigracija, kad je buknuo prošli svjetski rat, a drugi put se stvarala nakon proglašenja vojničke tiranije. I tada je započeo rat, novi ustaški rat za oslobodjenje Hrvatske. **Po.**

Tko misli, da u Hrvatskoj može biti kruha, ruha i života, dok ona ne bude samostalna i nezavisna država, taj ne zna, da kuda neprijateljsko kopito prolazi, tuda trava ne raste.

(Poglavnik u emigraciji)

IZ PROŠLOSTI ustaškog pokreta

Mladi se spremaju na konačni obračun i borbu

Pravaška omladina i proslava rakovičkog ustanka

Kao uvod u tu revolucionarnu ustašku borbu, koja je pod vodstvom Poglavnika započela pod konac mjeseca listopada 1928., dolazi proslava dana smrti velikog hrvatskog revolucionarca Eugena Kvaternika, rakovičkog mučenika. Vršeći zaključak II. sabora, Savez Hrvatske Pravaške Starčevićeve mladeži odredio je svim svojim ograncima, da dana 14. listopada, to jest u nedjelju, po prvi puta službeno prirede spomenslovo i zadušnice. Pravaško i ostalo rodoljubno novinstvo iznijelo je pred javnost odluku sabora o spomensjećanju dana Rakovice, te ujedno donijelo opširan životopis velikoga mučenika i opis njegove smrti.

U Hrvatskoj se je živilo u duhu Rakovice. Svi iskreni hrvatski rodoljubi prihvatili su odluku sabora revolucionarne pravaške mladeži s najvećim oduševljenjem. Osobito svečano spomenslovo spremalo se je u Zagrebu, za subotu na večer u »Hrvatskom Sokolu«. Zagrebačko se je gradjanstvo znatiželjno okupljalo oko oglasnih stupova, po kojima su osvanuli veliki oglasi slijedećeg sadržaja:

»Proslava »Kvaternikova dana«
u Zagrebu
Savez Hrvatske pravaške r. mladosti priredjuje u subotu dne 13. listopada 1928. u dvorani Hrvatskog Sokola »Wilsonovog«

Svečanu akademiju

u počast smrti hrvat. revolucionarca

Dra Eugena Kvaternika

Poziva se sveukupno rodoljubno gradjanstvo grada Zagreba, da prisustvuje toj akademiji, da tako dostojno proslavimo dan smrti Kvaternika, koji je svoj život položio za slobodu hrvatskoga naroda«.

Bila je to za mnoge purgere novost. Uspomena Rakovice bila je već skoro zaboravljena, a sad se je eto javio netko, tko hoće ponovno tu uspomenu oživiti. Medjutim, iskreno hrvatsko gradjanstvo grada Zagreba, kao i cjelokupni hrvatski narod, oduševljeno je pohrlio na spomenslovo, znajuć da time odaje dužnu počast jednom od najvećih hrvatskih sinova, a u drugu ruku da time na ovaj način daje odgovor Beogradu na mnogobrojna nova uhićenja, progone i krvoprolića u raznim krajevima Hrvatske, odgovor na sve oštrije zaplijene hrvatskoga novinstva, koje je izlazilo u drugom izdanju pola prazno.

Čaša je već bila prepuna i u Hrvatskoj sve više dolazi do izražaja revolucionarni duh, duh Rakovice. Nisu Beogradu više pomagale razne podvale ni Pribičeviću njegove dnevne izjave.

Priče o nekim tobožnjim istragama, koje da se vodi zbog pokolja u Skupštini, krvoprolića u Zagrebu, paleža »Seljačkoga Doma«, nikoga više u Hrvatskoj nisu mogle zavarati, jer su svi čestiti rodoljubi znali, da su to samo smicalice, s kojima se želi dobiti vremena i stvar što dulje zavući. Revolucionarni duh nitko više nije mogao zaustaviti ni ugušiti i taj će duh u najskorije vrijeme naći i svoj okvir, okvir Ustaškoga pokreta, za čiju je organizaciju dr. Ante Pavelić već bio dovršio sve najglavnije pripreme i izradio osnove.

Početak ove ustaške borbe svakako je proslava Kvaternikova dana, uspomena na prolivenu hrvatsku revolucionarnu ustašku krv u Rakovici. Početkom listopada Savez je Hrvatske pravaške r. mladeži putem novinstva uputio slijedeći

POZIV NA PROSLAVU SMRTI EUGENA KVATERNIKA:

Hrvatska Pravaška R. Omladina, kao vjerna sljedbenica velikana i mučenika hrvatskog Eugena Kvaternika, koji je cijeli svoj život i rad posvetio borbi za slobodnu i samostalnu Hrvatsku,

zaključila je na svom II. Saboru o. g., da se dan mučeničke smrti hrvatskog revolucionara proglasi hrvatskim narodnim blagdanom,

kojeg će hrvatski narod slaviti za sva vremena.

Omladinske organizacije, upriličite već ove godine tu proslavu u zajednici sa organizacijama H. S. P.

Gdje tih organizacija nema, molimo naše pravaške istomišljenike, kao i ostale Hrvate, da sporazumno sa tamošnjim hrvatskim društvima upriliče te proslave i to prema mjesnim prilikama.

Eugen Kvaternik pao je u borbi za Hrvatsku i hrvatski narod.

Dužnost je hrvatskom narodu, da ga slavi. Uz Zrinjskog i Frankopana, Kvaternik je čovjek, koji je krv svoju prolio i život svoj dao za hrvatsku slobodu i kad Hrvati mogu slaviti razne »vidovdane«, »oslobodjenja«, i slične stvari, koje nas podsjećaju na dane, kada smo izgubili slobodu i samostalnost, onda treba da odamo počast i onome, koji je svoj život položio za slobodu Hrvatske.

U svim hrvatskim mjestima biti će ove godine proslava *na 14. listopada*, u nedjelju. Prije podne odslužiti će se zadušnice, a poslije podne prirediti će naše organizacije sa ostalim hrvatskim društvima komemoracije u spomen velikom pokojniku.

Sve naše pravaške organizacije, kao i pojedini pravaši imadu dužnost učiniti sve moguće, da se ta proslava u svakom hrvatskom mjestu upriliči i da ista što dostojnije ispadne.

Sva pako hrvatska društva u svim hrvatskim mjestima molimo, da sudjeluju toj proslavi, da tako podignemo kult Kvaternika, mučenika i heroja hrvatskog.

U gradu Zagrebu biti će u subotu 13. listopada u Hrvatskom Sokolu, a zadušnice 14. listopada (nedjelja) u 10 sati prije podne.

ZAGREBČANI! HRVATI!

Bez obzira na stranke, pohrlite i svojim prisustvom na proslavi dokažite, da smo svijesni članovi hrvatskog naroda, koji znademo cijeniti žrtvu Kvaternika, žrtvu, koja je pala za slobodu našu.

»Rod bo samo, koj si mrtve štuje, na prošlosti budućnost si snuje«.

Slavimo Kvaternika i osvetimo Rakovicu!

Hrvatska Pravaška R. Omladina.

*

Bio je to prvi glas nove, revolucionarne i ustaške Hrvatske. Prvi glas novoga borbenoga pokoljenja, koje se svrstava pod borbenu hrvatsku zastavu. Bio je to prvi odlučni glas Hrvatske, prvi odlučni i ozbiljni odgovor na beogradske zulume.

Revolucionarna je borba započela i sve što je u Hrvatskoj bilo borbenoga i svijesnog, poslušalo je taj glas.

Diljem Hrvatske, proslava Kvaternikova dana na 14. listopada 1928. uspjela je izvan svakog očekivanja. Ogranci Pravaške revolucionarne mladeži, došli su na proslavu pod svojim zastavama, a njima su se pridružila i gotovo sva hrvatska društva, koja su takodjer pod svojim zastavama sudjelovala u povorkama, zadušnicama i svečanom spomenslovu. Spomenslovo je bilo kratko ali borbeno, to jest onakvo, kakvo dolikuje borbenoj ustaškoj Hrvatskoj. Izazvalo je svagdje buru oduševljenja i poklika velikom mučeniku revolucionarcu i samostalnoj državi Hrvatskoj. U Zagrebu, usprkos jakoj kiši, dvorana »Hrvatskoga Sokola« bila je puna borbenih Hrvata, koji su saslušali značenje Rakovice i veličinu Eugena Kvaternika. Razumije se, da su redarstvene vlasti poduzele sve potrebne mjere, da spriječe svaki možebitni revolucionarni pokušaj demonstracija po ulicama.

*

Duh Rakovice, koji je zavladao u Hrvatskoj te sve življi organizatorni rad pravaške revolucionarne mladosti, pobudio je u Beogradu najveće zanimanje i veliku bojazan. Vidjelo se je, da je to nešto novog, što se ne može izigravati i s čim se ne može praviti sporazume. Nešto novog, sposobnog za ozbiljnu borbu, dakle nešto opasnog, što bi moglo u najskorije vrijeme ozbiljno ugroziti državu. Trebalo je dakle nešto poduzeti i unaprijed spriječiti ovu opasnost. Istodobno dolazi i do velikih priprema za najavljenu demonstrativnu skupštinu S. D. Koalicije u Sisku, na kojoj bi imali vodje S.D.K. dati navodne važne državopravne izjave. Zbog toga je zabrinutost u Beogradu porasla, tim više, što se je tamo vjerovalo, da će hrvatska borbena mladež iskoristiti tu skupštinu da priredi veće demonstracije.

I stiže iz Beograda nova podvala. Novinstvo je najednom počelo donositi vijesti o skorom dolasku Aleksandra Karadjordjevića u Zagreb, gdje bi on tobože imao donijeti neke važne odluke, a po kojima bi se Hrvatima udovoljilo u svim njihovim zahtjevima! Da slika bude potpunija, beogradski su profesori Jovanovići počeli natezati pojedine točke ustava i to one, po kojima bi se moglo donijeti odluke o većim državnim promjenama. Istodobno se je po novinstvu počelo natezati onaj § ustava, koji kaže da kralj nije odgovoran za svoja djela, već ministri... Drugim riječima: Hrvati, čekajte još za neko vrijeme i ne činite ništa protiv države. Kralj nije odgovoran ni kriv za 20. lipnja, već njegovi ministri. On će doći u Zagreb i sve urediti! Još drugim riječima: trebamo dobiti vremena, dok vanjski svijet posve zaboravi na naše zločine, a onda Jovo na novo...

Borbeno hrvatstvo nije se više osvrtalo na beogradske podvale niti je itko od pametnih u Hrvatskoj u tu udicu zagrizao. Tek žuto novinstvo počelo se je na vijest o Aleksandrovom dolasku u Zagreb rastapati od milja i razglabati tobožnju važnost toga puta. Za nas je ta vijest značila jednu podvalu više i ništa drugo. Mi smo se svakim danom sve više spremali i organizirali. Dobili smo nalog, da se organizacije čim prije provedu te da se i izvan redova naše organizacije stupi u vezu sa svim istaknutim hrvatskim borcima, koje bi se moglo u skoro vrijeme postaviti povjerenicima u pojedinim mjestima. U tom pravcu malo po malo odgajali smo i naše pojedine omladince u pokrajini, koje smo pripremili na potrebu šire djelatnosti, koja će prelaziti stranački okvir, makar je kod nas taj okvir bio samo u imenu.

Taj naš organizatorni rad smo tim više požurili, jer su neke pojave u Beogradu, izleti srbijanskih političara u Pariz, nagovještanje generalske vlade i dolazak nekog srbijanskog časnika u Zagreb, te najzad i šaputanje o skorom posjetu Aleksandra Parizu, gdje bi imao dobiti dozvolu za uvadjanje svoje diktature, dali su naslutiti, da Beograd opet nešto sprema. Trebalo je stoga i s naše strane požuriti i spremiti se za odlučni čas. Nažalost se je već dosta zategnulo, što je kasnije dosta štetovalo, nu svakako za to ne pada krivnja na nas već na one, koji su mislili da će Beograd riješiti hrvatsko pitanje. Nije ih izgleda mogla opametiti ni prijetnja »Narodne Odbrane« i drugih tajnih srbijanskih organizacija, koju su upravili kralju Aleksandru, završivši riječima, da će za svaku slabost spram Hrvata »pasti velika odgovornost«.

Nakon svih izvršenih priprema, nakon višekratnih razgovora i dogovora s mnogim istaknutim borcima iz redova Starčevićeve revolucionarne mladeži, Poglavnik se je odlučio na početak ustaškoga rada, koji su rad svi s kojima je razgovarao odobrili. Dolazi do povjesnoga sastanka na Jelačićevom trgu broj 6 i do povjesne Poglavnikove odluke. Nažalost je ovaj čas nemoguće točno označiti taj datum, nu svakako je to bilo u drugoj polovici mjeseca listopada.

Na sastanak su bili pozvani članovi odbora Hrvatske pravaške mladeži kao i neki istaknutiji borci od starijih. Sastanak je održan u velikoj sobi u pravaškim prostorijama, a predsjedao mu je dr. Ante Pavelić.

U taj čas, u času stvaranja te odluke, dr. Pavelić uživa u cijeloj Hrvatskoj glas izvrsnoga političara, neobično društvovnog čovjeka, zaštitnika maloga čovjeka, nepokolebivog borca za samostalnost Hrvatske, čovjeka koji sa strančarstvom nema ništa zajedničkoga. Općenito se je već onda vjerovalo, da će dr. Pavelić biti budući vodja hrvatskoga naroda. Osim tih općih simpatija, dr. Pavelić je za sav taj rad bio dobio potpuno slobodne ruke od vijeća Hrvatske stranke prava i Hrvatske revolucionarne pravaške mladeži. Takodjer je cijeli medjuklubski odbor hrvatskih sveučilištaraca, razumije se osim jugovića i komunista, obećao punu suradnju. Uz to je dr. Pavelić i u vanjskom svijetu otvorio put hrvatskom pitanju, pa je i s te strane, kako je i sam na spomenutom sastanku rekao, u danom času sigurna pomoć za oslobodilačku borbu.

Odluku o osnivanju jedne nove sveopće hrvatske organizacije, napose revolucionarne organizacije, nije bilo tako lako sprovesti u život, s obzirom na stranačka gloženja. Trebalo se je dakle u prvi čas ograničiti na već prokušani mali broj organizatora i na već postojeće ogranke revolucionarne pravaške mladosti, a istodobno poduzeti sve drugo najpotrebnije, da se pokret proširi na sela i gradove i da obuhvati i sve druge borbene narodne snage. *(Bz)*

Pojedinac prema državi, narodu i domovini

Pojedinac može postići svoj cilj samo služeći narodu

Kao što tjelesni život treba zraka i sunca, a uz njih i hranu, tako i život pojedinaca i naroda treba ideja i ideala, bez kojih nema napredka, nema zadovoljstva ni sreće. Narod bez ideala, narod je, koji sam sebe proždire, i narod, koji nestaje.

Za zdrav je dakle i napredan narodni život potrebito imati zdrava načela i ispravne ideale. No, kako sama načela, pa bila kako lijepa i uzvišena, nemaju sama za sebe bez njihove primjene i ostvarivanja u životu nikakve posebne važnosti i odlučnosti, njihova se blagotvorna djelatnost ostvaruje samo po djelovanju, po životu. Misli ostvaruje volja, čovjek ostvaruje ideale, vodjen načelima i čvrstom voljom. Ako čovjek nema ni volje, ni snage, da svoja načela primjenjuje u životu, ako nema ni smisla ni sposobnosti da ostvaruje ideale, opet nam je život pun praznine, dosade i umiranja. Uska je dakle povezanost načela u ostvarivanju ideala s čovjekom, koji je i stvoren da stvara.

I hrvatski je narod imao i ima svoje ideale. Zahvaljujući Poglavniku i Ustaškom pokretu za naših je dana ostvaren najveći i najdivniji ideal hrvatskoga naroda, ostvarena je hrvatska država, slobodna, samostalna i nezavisna. Ona je ostvarena životom i borbom najboljih hrvatskih sinova, životom i borbom po unaprijed odredjenim načelima.

Postignućem toga našega najvećega, stoljetnoga ideala hrvatskoga naroda, postignut je tek preduvjet za postignuće ostalih ideala hrvatskoga naroda, pa je Ustaški pokret u svojim načelima iznio kao cilj svoga rada i druge ideale, kao što su sretan i uredjen život hrvatske domovine, zadovoljstvo svih sinova hrvatskoga naroda u osiguranom životu na radu i poštenju pojedinca i staleža i t. d., te iznio svoja načela, koja treba primijeniti, da se ti ciljevi postignu i ostvare.

Već po naravi same stvari ta načela treba primjenjivati svaki naš pojedinac, svaki naš čovjek, pa po njima i cijeli narod, jer će se samo tako postići cilj, onaj ideal, za kojim težimo.

Bitan je dakle čovjek. On mora biti tako izgradjen, da će koristiti sebi, a ujedno ostvarivati zajednički cilj. Da to postigne, mogli bismo reći, da svaki naš pojedinac mora postati u punom smislu riječi hrvatskim čovjekom. Hrvatski je pak čovjek uvijek svijestan, da mu je prva dužnost biti čovjekom. Nije on sam sebi svrhom, nit je na zemlji, da utroši svoje dane trošeći svoju mladost i snagu, svoj život bez cilja, bez svrhe. On znade, da mu je cilj u radu živjeti za sebe i svoje bližnje, da poljepšava život sebi, svom rodu i svome domu.

Hrvatski čovjek znade, da on kao pojedinac predstavlja zdravu fizičku, ali i veliku moralnu snagu, koja ima odredjen cilj: proći životom ostvarujući pravedna djela, koja će ponijeti sa sobom i iza ovoga zemskoga života pred Boga, u kome će se ovjekovječiti i naći svoje smirenje.

Ali pravi hrvatski čovjek znade i to, da ni narod kao cjelina nije sam sebi ciljem, nego da je i narodu odredjen cilj i značaj i njegova života i rada. Povjesnica nas uči, da su n. pr. stari Rimljani prestali na pozornici svijeta vršiti svoju do tada veliku ulogu, kad su se odrekli svoje stoljetne djelatnosti i utopili u samoživom iživljavanju svojih strasti, koje su imale dovoljno sredstava u sakupljenom materijalnom bogatstvu i usvojenim običajima tudjih naroda. Istu nam pouku daje i povijesnica drugih naroda, koji nam zorno pokazuju, kako je žalostan i neslavan svršetak naroda, koji zaboravljaju smisao i bit svoga opstanka i poslanja.

Čitava nam povjesnica slavnoga hrvatskoga kraljestva, a još više povjesnica napaćenoga naroda hrvatskoga, govori, da je naš vječiti zadatak: biti budnim čuvarom zapadne uljudbe i njezinih ideala pred napadajima i namjerama Istoka, ljubomorno čuvajući naše narodne vrline i osebine na području, na kojem živimo, a koje je postalo naše sveto ognjište hrvatskoga doma.

Hrvatski je čovjek svijestan činjenice, da mu je i njegov osobni zadatak moguće oživotvoriti jedino u podpunoj suradnji, uronjavanju u izvršenje zadatka cijeloga naroda, bez čega bi on postao suha i odsječena grančica, koja bi postala igračkom vjetrova, da se pretvori u prah i pepeo i za uvijek nestane.

Do sada je bilo o tome naopakih misli, a i previše opakih navika. Jedni su bili stekli duboko uvjerenje, da su dobili život za to, da što lakše prošeću ovom zemljom i bez teških napora dodju do groba. Njihov život kao da i nije imao nikakvih posebnih zadataka. Prolazili su i pokraj roda, i pokraj doma kao neki tudjinci, koji nemaju gotovo ništa zajedničko s ljudima, koje susreću. Da bi olakšali svoj život, bili su na sve spremni, samo da se bar nekako tjelesno nauživaju škrtih dobara, što ih pruža tjelesni rad za održanje tjelesnog života. Ti su ljudi bez života, bez volje i bez dubokog životnog veselja.

Drugi su pače bili i gori. Njima se pričinjalo, da je tu čitav narod, da za njih radi, da se za njih muči i kinji, a da oni prema tome narodu nemaju nikakvih obveza. Koliko su nam nesreća nanijela takva shvaćanja i takvi ljudi!

Pravi hrvatski čovjek osjeća sasvim drukčije. U njemu ne teče njegova vlastita krv, kojoj bi on bio isključivi gospodar. Kroz njeg teče krv očeva i djedova, a duša mu je dana od Stvoritelja, kako bi po njemu oživjeli novi naraštaji naroda, koji trajno živi, tek što izmjenjuje naraštaj, koji će kroz odredjeni niz godina davati svoj biljeg zemlji, koja je postala ognjištem i domom hrvatskoga naroda.

Time je odredjen život svakog poštenog Hrvata, ali time su mu dane i dužnosti, koje mora izvršiti, želi li nositi ime čovjeka i ime naroda, iz kojega je nikao. Prenijeti baštinu predja, koju mu namriješe djedovi, pojačati je i poljepšati, pa je predati pokoljenju, koje dolazi, da je ono dalje pronosi, povećava i poljepšava — to je zadatak i generacija i pojedinca.

Nema stoga nikakvih osobnih ni posebnih ciljeva, koji ne bi istovremeno služili zajedničkom narodnom i držav-

nom cilju. I nikakve posebne vrijednosti nema ni ma koje pojedinčevo djelo, u koliko nije od vrijednosti za sveukupan narodno-državni život. Pojedinac ne gubi svoje osobnosti, svoje osobne vrijednosti, pače on je i postizava i povećava jedino u svojoj predanoj, trajnoj službi narodu i državi, jer upravo u toj službi izvršava svoj osobni zadatak, svoj cilj.

I dok onaj naš seljak ore svoje oranice i sije žito, ne sije on to za sebe. Sije za uzdržavanje svoga osobnog života, ali i za život svoje obitelji, kao i za život onoga radnika, koji u tvornicama izradjuje plugove, i za onoga učitelja, koji poučava djecu, za sve one, koji rade, kako bi svojim zajedničkim radom obogatili baštinu predja i predali je povećanu i ljepšu generaciji, koja će iz njih proizići i dalje čuvati baštinu i očinsko ognjište, uz koje će mirno počivati uz djedove i oni, koji sada oru, oni, koji sada poučavaju i koji sada rade. Jer svi oni rade u službi naroda i njegove države.

Stoga nisu ovlašteni napustiti svoj rad, jer ne rade za sebe. Niti mogu zabaciti posao, kad bi im dosadio život. Poslanici su naroda i države, narod ih i država za to uzdržavaju, brane i štite, a oni su zvani, da služe narodu, državi i domovini.

Ta velika misao mora prožeti živući hrvatski naraštaj. Ne smiju više postojati zablude, kraj je svakom nesporazumu. Narod je trajna realnost, njegova je država manifestacija narodnoga života, a pojedinci su samo vremenski radnici naroda. I ne će narod ni država ugušiti pojedinca. Ne će mu oduzeti ni osobne slobode, ni osobnog veselja, ni dozvoljenog užitka, jer čitav narod ide za tim, da svojim pojedinačnim predstavnicima, pripadniku živog naraštaja, život poljepšava, oplemeni, olakša i obogati.

Ne će više biti posebnog sloja ljudi, koji će biti u službi države, domovine i naroda. Niti će biti sloj ljudi, kojima bi radi njihovoga rada morala biti majkom, a drugima maćuha. Država je i domovina svima zajednički dom, kućno ognjište, ali su zato i svi pripadnici naroda u trajnoj službi naroda, domovine i države. U trajnoj su službi, pa im je i dužnost trajno, savjesno i vjerno služiti narodu, domovini i državi, čas radom, čas cjelokupnim svojim bićem, pa i uz cijenu najveće osobne žrtve, svoga života.

To je duh, to su načela, koja moraju prožeti svakog pojedinca, svaki stalež i cijeli narod. Samo će se na njima izgraditi naša lijepa budućnost.

ym.

Iz naše oslobodilačke borbe

u mjesecu siječnju

U siječnju godine 1929. nakon proglašenja vojničke tiranije raspuštene su sve hrvatske stranke i omladinske organizacije. Tada su zaredala najstrašnija nasilja i započela su zvjerska mučenja, osobito na zagrebačkom redarstvu.

*

14. siječnja godine 1933. ubijen je jedan Hrvat na talijanskoj granici kod Sušaka od srpskih pograničnih stražara.

*

U siječnju godine 1933. ubijen je jedan Hrvat na madjarskoj granici kod Donje Lendave.

*

22. siječnja godine 1934. eksplodirala je ustaška »paklenka« na pruzi Beč—Zagreb. Poslije te eksplozije uhićeno je više Hrvata i zlostavljano na zagrebačkom redarstvu.

*

29. siječnja godine 1933 .srpski plaćenici pokušavaju omesti u St. Denisu u Francuskoj skupštinu »Hrvatskog Domobrana.«

*

U siječnju godine 1935. srpske vlasti vrše velika uhićenja i mrcvarenja hrvatskih rodoljuba u okolici Sušaka.

*

U siječnju godine 1936. ubijena su po srpskim oružnicima tri Hrvata u Dubravi.

Poslije čestih eksplozija ustaških bombi uhićeno je i zlostavljano mnogo Hrvata po raznim krajevima Hrvatske.

*

U siječnju godine 1933. uhićeno je u Biogradu na moru nekoliko desetaka Hrvata koji su bili najstrašnije zlostavljani.

*

1933. godine u siječnju oružnici su u Koprivnici i koprivničkom kotaru uhitili oko 200 hrvatskih rodoljuba, pod sumnjom da su u vezi s ustaškim akcijama. Svi uhićeni bili su strašno zlostavljani. Nekolicinu seljaka iz Sigetca, Preloga, Gjelekovca i Grbaševca oružnici su vodili nekoliko kilometara bose po snijegu.

*

U siječnju godine 1935. Francuska je izručila srpskoj vladi Andriju Artukovića, koji je onda posebnim brodom prevezen u srpski zatvor.

*

Zbog marseljskog atentata nastavljaju se progoni protiv Hrvata u Belgiji, Francuskoj i u ostalim evropskim zemljama.

*

30. siječnja godine 1933. u Beogradu osudjeni su Franjo Frlan i drugovi ukupno na 19 i pol godina teške tamnice.

DJELA I ŽRTVE ustaškog pokreta

Jedna žrtva iz godine 1936.

Ubistvo župnika Janka Vedrine

Najveće djelo ustaške borbe — Nezavisna Država Hrvatska — nije izvršeno preko noći. Za to najveće dobro žrtvovali su se mnogi Hrvati ulažući svoje najbolje duševne i fizičke sile, jer su bili svijesni, da bez žrtava nema slobode. Tiranska srpska hidra bila je uvjerena, da će silom, ubojstvima i mučenjem moći uništiti hrvatsku nacionalnu svijest, da će uništiti hrvatstvo, ali baš tim mučenjem, tim ubijanjem jačala se otporna snaga Hrvatske, a zatvori postali su škola hrvatske borbenosti i rasadišta ustaške vjere.

Nijesu beogradski bijednici znali, da se silom ne može uništiti ideja, da se zatvorima ne mogu začepiti usta, koja propovijedaju slobodu, da se vješalima ne mogu izbrisati djela, koja su učinjena za sreću pokoljenja. Povijest ustaške oslobodilačke borbe ispisana je krvavim slovima, svi su listovi ispunjeni imenima palih boraca, svako ime, svaka žrtva jest jedna križna postaja, kojom je prošla izmučena Hrvatska kročeći k toliko željkovanoj slobodi.

U tom krvlju ispisanom oslobodilačkom evangjelju čitamo i ime svećenika Janka Vedrine.

Njegovi župljani pišu nam o svom nekadanjem župniku s puno ljubavi i tihe žalbe podcrtavajući, da je pokojni Vedrina bio jedan od onih svećenika, koji je znao povezati vjeru i domovinu u jedan divni sklad, u jednu nerazdruživu cjelinu, koja je ispunjala dušu dobrog pastira, a takodjer i duše svih čestitih župljana.

... »U ožujku 1932. dobili smo mladog i poletnog kapelana. Odmah, nakon nekoliko propovijedi i razgovora mogli smo razabrati, da je to čovjek pun dinamizma i volje za borbu oko oslobodjenja zarobljene Hrvatske. Bio je to Janko Vedrina. Narod se je dnevno sve više skupljao oko njega i počeo je najdjelatnije suradjivati u oslobodilačkom pokretu. To nije bilo pravo nekim »jugoslavenima« iz sv. Ivana Zeline, pa su nastojali svim silama kako bi maknuli iz svoje sredine ovog hrvatskog uzorborca.

Nastala je borba izmedju hrvatskog naroda i pokojnog Vedrine s jedne strane i beogradskih poklonika s druge strane.

Vedrina je morao napustiti našu župu.

Odveli su ga kao najvećeg zlikovca noću u samovozu, okruženog oružnicima i redarima.

Tek smo kasnije doznali, da je oslobodjen i premješten kao upravitelj župe u mjesto Bučica. Pokojni se Vedrina i tamo brzo snašao, pa je odmah započeo najdjelatnije raditi oko budjenja hrvatske revolucionarne svijesti. No ovdje je bila borba mnogo teža, nego u Zelini. Prigodom polaganja prisege Petru Karadjordjeviću g. 1934. neki su Hrvati u Bučici postavili na jedno mjesto eksploziv i do njega postavili dasku s nadpisom »ne diraj«. Na daski je bila izbojena hrvatska trobojnica. Kraj toga nadpisa su prolazili srpski časnici na putu u Bučicu, gdje su polagali prisegu. Jedan izmedju tih odbacio je dasku, ali je u tom času nastala eksplozija i časnik je pao ranjen u noge. u

Zbog toga djela optužen je kao začetnik pokojni Janko Vedrina. Ispitivao ga je poznati mučitelj i krvolok Huzjak. Ovaj je bezdušni čovjek išao tako daleko, da je silio Vedrinu na priznanje ili bar da oda počinitelje onog djela, jer — rekao je Huzjak — kod vas se ispovijedaju ljudi, pa vi svakako znadete tko je postavio eksploziv. Gotovo dnevno dobivao je vrli pokojnik prijeteća pisma u kojim su mu nagovještali beogradski plaćenici »kaznu«.

Dr. Ante Pavelić

Hrvatska borba

(Napisano g. 1937.)

(Nastavak)

Kako je to diktatura bila proglasila, te da to pitanje može riješiti samo hrvatski narod, a ne nikakva vlast izvan njega niti ikakav sporazum sa političkim strankama i vlastodršcima.

Taj nehrvatski i protunarodni rad potakao je na ponovno strančarenje i ponovno ubacivanje floskula i krilatica, koje mogu služiti prije svemu, nego li hrvatskoj narodnoj stvari. U najodlučnijim časovima po sudbinu hrvatskog naroda počimaju se izmišljati tobožnje pogibelji po društvovne probitke širokih narodnih slojeva, koja pogibelj ne bi imala dolaziti od nikoga drugog nego od onih ljudi, koji su sve, pa i sami sebe, uložili u upravo nadčovječnu borbu za slobodu hrvatskoga naroda i za uspostavu samostalne i nezavisne države Hrvatske. U čemu bi to ugrožavanje stajalo, to se naravno ne kaže, a niti se može reći, jer — naravno — ne postoji. Nu ujedno se ne veli ni to, da tudjinska vlast, koja još danas nad hrvatskim narodom postoji, sačinjava najveću, konkretnu i toliko dokazanu pogibelj za svaki, pa i za društvovni život i društvovna pregnuća hrvatskoga naroda. Zar svi vladajući režimi, koji dolaze iz Beograda, koji su sve do danas dolazili, pa i oni u kojima su sudjelovali ti tobožnji branioci društvovne ideologije, nisu bili najbezdušniji gospodski režimi najpokvarenije domaće i tudjinske gospode, koja su svu državnu vlast uvijek zloupotrebljavali proti seljaku, proti seljačkim probitcima i proti svakoj ideji, da seljak dodje do vlasti u svojoj vlastitoj domovini? Ili zar nisu iste te vrste sva ona gospoda s kojim se imaju voditi razgovori i pregovori o sporazumu, i zar se može išta dobroga izleći iz tih razgovora i iz razgovora sa takovim ljudima, išta dobra ne samo po hrvatsku narodnu stvar uopće, nego i po seljački narod i njegove seljačke probitke? Zar nije iskustvo od dva desetljeća pružilo dvoljno dokaza, da se sa Beogradom, sa srbijanskim političarima i sa Srbima uopće ne može dogovoriti i napraviti ništa, što bi bilo od ikakove koristi za narodnu stvar? To je aksiom, te nema u cijeloj Hrvatskoj djeteta, koje to ne bi znalo, i nema čovjeka, koji to ne tvrdi.

Ovo što je ovdje rečeno, dobro znade i instiktivno osjeća svaki hrvatski seljak,

te radi toga ne će ni čuti o sporazumu i bilo kakvoj politici mešetarenja i dogovaranja s Beogradom i njegovim političarima. On odbija i svaku posimao na to, jer znade dobro, da se odatle može izleći samo zlo po hrvatsku narodnu i seljačku stvar. Radi toga ne može doći do nikakova sporazuma, koga bi primio i odobrio hrvatski narod.

A znade se da Beograd nikada nije mislio niti misli na neki sporazum, koji bi bio dostojan te riječi. Za njega je to obična smicalica, kao i sve druge podvale i laži, te ima služiti samo tomu, da kompromitira hrvatsku narodnu stvar, pa i ljude, koji se s njim u takov posao upuste, a u prvom redu zato, da pred vanjskim svijetom zataškaju pravo stanje stvari u državi, te da pred vanjskim svijetom prikaže, kako hrvatski narod traži samo upravne promjene, a ne svoju narodnu i državnu samostalnost.

S toga Beograd u vezi s glasovima o sporazumu baca odmah u vanjski svijet neistinu, da Hrvati kao temelj **sporazuma i**

Na godišnjicu smrti Stjepana Radića, kad je pokojni Vedrina služio svečanu misu, visjela je na crkvenom tornju hrvatska zastava. Ondašnji bilježnik prijetio se župniku pucanjem, ako ne skine zastavu. Iste noći umoren je na najgrozniji način Janko Vedrina. Ubojice ne samo da su ga ubili, nego su ga opljačkali i iznakazili.

Mrtav je dovezen u svoje rodno mjesto — Mariju Bistricu — gdje je na najsvečaniji način pokopan...«

Duh pokojnoga Vedrine ostat će vječno medju nama, da nas opominje, da nas podsjeća na veliku cijenu slobode, na potoke krvi, koja je prolivena za tu slobodu i na stotine Hrvata, koji su pošli putem Vedrine, uvjereni, da se samo na taj način dolazi do vlastite i slobdne države.

U borbi za Hrvatsku

Ustaški redovi Nove Gradiške dali su opet dva junaka, koji su pali svijesno i junački u borbi za učvršćenje i izgradnju Nezavisne Države Hrvatske. U borbi sa zadnjim ostatcima četničko-komunističkih bandita pali su pred Božić ustaše Milan Berić, radnik iz Kr. Male i Mate Ferić, krojački pomoćnik iz Nove Gradiške. U isto vrijeme ranjen je logorni pouzdanik Eduard Prša.

Poginulim ustašama u Novoj Gradiški priredjen je veličanstveni sprovod, a na groblju je govorio stožernik Ivan Šuto, nadporučnik Poglavnikove Tjelesne Bojne, te Emil Medvedović i Vilim Babol u ime pokojnikovih drugova iz pripremne ustaške bojne.

Ustaše Milan Berić i Mato Ferić s nama su!

*

Ovih je dana s ogulinskog kolodvora otpraćeno mrtvo tijelo domobrana Josipa Špoljarca iz Vrbovca, kod Križevaca, koji je prekjučer teško ranjen u borbi sa četničko-komunističkim bandama, a jučer u ovdašnjoj bolnici preminuo.

Sprovodu je prisustvovao veliki župan Velike župe Modruš Jurica Marković sa činovnicima velike županije i predstavnicima državnih ustanova uz brojno gradjanstvo i predstavnike vojske. S pokojnikom se je u ime pučanstva oprostio ravnatelj gimnazije, naglasivši junačko držanje poginulog hrvatskog vojnika i svijetao primjer, koji je on dao drugima, kako treba biti spreman i život položiti za Poglavnika i Nezavisnu Državu Hrvatsku.

*

U Bišini, na samovoznom putu Mostar—Nevesinje poginuo je iz zasjede hrvatski domobran Mato Miletić. Njegov pogreb obavljen je jučer na vrlo svečan način i hrvatsko pučanstvo grada Mostara dostojno se odužilo svome branitelju, odavši mu iskreno posljednju počast. — Mnogobrojni vijenci i počasne čete hrvatske, njemačke i talijanske vojske pridonjeli su da utisak s ovoga sprovoda bude još dublji, veličanstveniji i uvjerljiviji. Tri voda: njemački, hrvatski i talijanski stupala su podjednako suosjećajući s rodbinom poginulog Miletića.

Kraj velikog broja hrvatskih časnika na čelu s glavarom Stožera divizije g. Klišanićem sprovodu je prisustvovao osobno g. pukovnik Russo Cosimo, zapovjednik talijanskih trupa u Mostaru, sa svojim potpukovnikom i nekoliko časnika, zatim podžupan župe Hum g. dr. Šefkija Balić s tajnikom župe g. Barbarićem, kotarski predstojnik g. Čivrić, predstojnik redarstva g. Roko, počasna četa oružnika, te predstavnici svih hrvatskih prosvjetnih, humanih i vjerskih ustanova, i službenici svih državnih i samoupravnih nadleštava sa svojim starješinama; sva srednjoškolska mladež predvodjena skupinama Ustaške mladeži, zatim predstavnici Ustaškog stožera gg. Kožulj i Komljenović, te naposljetku mnogobrojno pučanstvo grada Mostara i okolice.

Ovaj je sprovod bio najuvjerljivija manifestacija hrvatske nacionalne misli pučanstva grada Mostara, a u isto vrijeme on je pokazao najtješnju suradnju izmedju njemačkog, hrvatskog i talijanskog naroda, koji se nalaze uvijek zbijeni u jedne redove, bilo da se radi o največim radostima, bilo o najtežim žalostima.

---

sami stavljaju neospornost zajedničkih državnih granica i dinastije, to jest jedinstvene države. Nažalost, sama činjenica sastajanja i razgovaranja sa predstavnicima režima, koji te vijesti širi, pruža pred očima inozemstva dokaz za istinitost tih trvdnja, makar su one potpuno neistinite i posve protivne onome, što hrvatski narod doista hoće.

Nije dosta samo biti pošten i dobro misliti, nego je dužnost za svakoga tko nosi odgovornost i dužnost, ne raditi ono, što hrvatskoj narodnoj stvari škodi.

Tim činima otešćava se hrvatsko narodno oslobodjenje. Zaludu je to skrivati za krilatice, kada se istodobno otešćava hrvatsko narodno oslobdjenje.

Jer niti se sporazumom sa srpskim političarima i sa srpskim vladama mogu postići seljačka prava, niti se tim putem može voditi seljačka politika.

A ne mogu se ta prava postići niti ikojim drugim načinom, sve dotle dok se hrvatski narod ne oslobodi ispod srbijanskog jarma. Tko god to tvrdi, govori neistinu i svijesno zavarava narod. Ta, Srbija je od uvijek bila tamnica seljačkog naroda, ona je tipični primjer od vajkada najvećeg ugnjetavanja seljaka i izrabljivanja, što ga na seljaku vrši pogospodjena klika najbezdušnijih špekulanata, koja se u srpskom jeziku zove čaršija, i koja je uvijek bila vršitelj vlasti u toj državi. A tko može ozbiljno tvrditi, da se u toj državi može izvojevati i uzakoniti seljačko pravo i seljačka politika za hrvatske seljake, taj služi toj istoj gospodskoj čaršiji Srbije, a proti pravnim interesima i proti naporu za oslobodjenje hrvatskog naroda.

I ovo svaki pripadnik hrvatskog naroda instiktivno osjeća i zato je zajednička svijest cjelokupnog hrvatskoga naroda danas potpuno izgradjena u jedan jedinstveni i složni glas,

koji zahtijeva najnepopustljivije držanje, a u toj svijesti cijeli narod gleda u Ustaški pokret kao u onaj čimbenik, koji je borbu započeo, pobjedonosno vodio, te koji će ju do kraja i do pobjede dovesti.

Nema danas više hrvatske zemlje niti kraja, u kojem narod nije prožet tom vjerom. Zaludu se to sa izvjesnih strana kuša zatajivati, zaludu se kuša narodno raspoloženje krivotvoriti, a zaludu je i ono, što sve državna vlast poduzima, da izražaje i manifestacije toga raspoloženja spriečava. Srpska policija traži sjedišta ustaške organizacije, zabranjuje javno govoriti o ustašama i o ustaškom radu, plijeni novine i zatvara tiskare, u kojima su tiskane novine, koje spominju ustaše i ustašku borbu, a podupire i zaštićuje novine i govore, koji u ime tobožnje ocijalne politike napadaju Ustaški pokret. Svakako znak, da vlastodršci nisu iz prošlosti ništa naučili, pa ni to, da mi diktature nismo srušili ni novinama ni govorima, a prema tome da ćemo mi daljnu borbu provesti s mnogo jačim oružjem, nego li je to.

Iz ovo nekoliko redaka vidljivo je, kakova je slika položaja u domovini,

a za nas, za oslobodilačku borbu nije ništa ni važno, do li pravoga raspoloženja naroda, pa kada je ono jednodušno za ustašku nepomirljivu borbu onda je uspjeh, te konačno potpuno oslobodjenje, uspostava samostalne i nezavisne države Hrvatske osigurana, jer će sve ostalo, što je u tu svrhu potrebno, biti u danom času na pravom mjestu.

(nastavit će se)

HRVATSKOM SELJAKU

Veza seljaka i njegove zemlje

Iskonski glas s naših njiva

Ima nešto, što leži u seljačkim dušama kao od iskona namijenjeno bogatstvo, nešto neobjašnjivo i snažno, što prožima čitavo biće svakog seljaka i što mu daje zasebno obilježje.

To »nešto« ne sačinjava nošnja, to nije život, način života, nazori na životni tok okolice i svijeta — to je nešto snažnije, nešto jače od svega toga, nešto, što ni seljaci ne mogu protumačiti, ali što u punini osjećaju.

To je veza ljudi i zemlje — seljaka i zemlje.

Zemlja nije samo podnožje našim nogama, sastav organskih i anorganskih tvari — zemlja je nešto mnogo veće i duhovnije. Seljak gleda u zemlji hranitelja ,braniča, zalog vječnosti i utočište smirenja. Ne smije se to shvatiti kao neka bolest, neka slabost i pojava djetinjanja pojedinaca. Ljubav k zemlji, pojava veze ljudi i zemlje jest osnovni pojam narodnosti. I kada promatramo bit domoljublja, svrhu života, ljepotu napretka, moramo se uvijek dotaći ove tajanstvene veze, koja postoji medju svim ljudima jedne narodnosti, a koja je osobito razvijena kod seljaka.

Zašto?

Nitko nije srastao sa zemljom kao seljak. On prati svaku njenu promjenu, njen život i umiranje. On jedini osjeća (a ne samo uvidja), da je zemlja ona, koja hrani, daje, prima i čuva. Život svakog pojedinog seljaka vezan je uz rodjenu grudu, s kojom je srastao, za koju živi, kojoj se povjerava i u koju smiren i umoran posljednji put liježe.

Osjećajući u punini vrijednost i bit zemlje, seljak često pridaje riječ — Majka. S tim jednim pojmom, tom jednom riječi, koja u sebi sadržaje svu milinu, svu ljepotu, dobrotu i ljubav nastoji joj se seljak odužiti za sve ono, što mora njoj zahvaliti. Čitava života usko povezan uz tu svetu grudu, sluša seljak kucaje majke zemlje, bdije nad njom i ljubi je često većom ljubavlju, nego što ljubi ženu i dijete.

Seljak uvidja, da mu je zemlja jedini iskreni prijatelj u svakoj nevolji. Kad ga svi napuste, ona ga spasava. Kad mu omrznu ljudi i život, zaroni dušom u večernju sliku okolice i zlatna polja, prisluškuje dah zemlje i biva mu lakše. Kad očajan gubi glavu, javlja mu se iza kiše i oluje duga, koja mu ulijeva nadu, koja ga diže i bodri, koja mu daje snage da ne klone.

Zemlja je uvijek najbolji i najbliži prijatelj. Ona je mila i onda, kada smo stari i kada čekamo, da se opet smirimo u njenom zagrljaju, iz kojeg smo potekli. Nije to od zemlje grubo i maćuhinski.

Naprotiv — kad nas svi ostave, i naše vlastite sile, i kad svi čekaju naš svršetak, zemlja vjerna svojoj majčinskoj dužnosti, pruža svoje grudi, da se na njima smire umorne kosti njezine djece,

— — — — — — — — —

. . . Neznamo, majko, da li si nam se činila ljepšom za proljetnih dana obučena u ruho cvijeća, posuta laticama jorgovana i voćaka, ukrašena prvim zelenilom, puna novog života, snažna, neobuhvatna ili u ljeto, dok si kao milosrdna kraljica sva u zlatu pšenice sipala svojoj djeci u obilju materinske darove.

Nisi nam izgledala tužna u jeseni, jer tada je iz tvoga lica strujala smirenost i blagost, a nas djecu svoju darivala si kao nikada. U zimi si osvanula kao nevjesta sva u bjelini, čista i dostojanstvena — jednobojna, pa ipak zanimljiva, ohola, a opet tako bliska, mila i tiha.

Kada bi nas rana najjače pekla, kad bi srce plakalo krvavim suzama, u zelenilu tvojih šuma odmarali smo oči, uz šum tvojih potoka slušali smo tople riječi utjehe, u tvom životu gledali smo svoju besmrtnost.

Osjetili smo kako strepiš za život svakoga od nas, kako se brineš da daděš mogućnosti svoj svojoj djeci, da žive u blagostanju, kako se trudiš, da uljepšaš taj život svojoj djeci, svojom odjećom, svojom raznolikošću, svojim bogatim darovima, svojim bivstvom.

Željni smo, majko, pokoja i sreće na tvome krilu!

I kada nas naša braća napuštaju, kada nas se već zasite, kada nestrpljivo čekaju naš odlazak iz njihove sredine... dolazimo k tebi, majko, da razgrneš svoju odjeću i da u jednom tvojem naboru nadjemo svoje smirenje...

Iz zemlje struji neka neobnjašnjiva moć, neka sila, koja daje seljacima snage u svim poteškoćama, borbama i umiranju, sila, koja ne napušta sinove zemlje ni u smrtnim časovima. I baš približujući se toj jakoj vezi ljudi i zemlje i promatrajući je s nacionalnog gledišta možemo lakše razumjeti vjekovnu borbenost, žilavost i neslomivost hrvatskog sela. Seljaci nisu trebali uputa, nisu trebali »vodja« — da nebi zalutali. Oni su uvijek slijedili glas svojih duša, koje su bile žedne slobode, koje su bile svijesne vrijednosti slobode i koje su za tu slobodu bile spremne žrtvovati sve.

U zemlji kao da se stoljećima skupljala sva gorčina vjekovnih pokoljenja, sve krvarenje, lomljenje i umiranje, koje je bilo plod stoljetne borbe za žudjenom slobodom. I u času, kada se je seljaštvo moralo odlučiti za put k toj slobodi, ono je opet slijedilo glas zemlje, koji je bio promukao od plača za svojim sinovima i koji je nagovještao put borbe i revolucije.

Zemlja je postala sadržaj naših misli, smisao naše borbe, i vrijednost naših napora i nagrada našeg žrtvovanja. Zemlja je bila prožeta mučeništvom svoje djece, ona je bila natopljena krvlju svojih sinova i tako produhovljena dočekala je čas slobode. *Bu.*

HRVATSKOM RADNIKU

Dva rješenja našeg društvovnog pitanja

Mi i oni prije nas – Društvovnost prema Ustaškim načelima

Pokreti koji su do sad kod nas vladali, koji su bili osnivani i vodjeni od Hrvata, ali od Hrvata koji su to samo po rodjenju bili i, koji nisu svoje hrvatstvo osjećali u svakoj svojoj žilici i svakom komadičku svoje nutrine, ti pokreti kod nas nikad nisu bili hrvatski, oni su uvijek bili staleški. Oni su to bili i onka, kad je sam život kojega od njih učinio pokret opće narodni, kao što je to bio slučaj sa HSS., koja se je samim razvojem stvari najednom godine 1935. ukazala kao pokret opće narodni. I u tom slučaju njezini vodje na takovu položaju nisu mogli izdržati — od općeg narodnog pokreta, cni su opet stvorili stranku, pokret staleški. Tako je bilo sa svim pokretima kod nas.

Oni nikad nisu bili pokreti narodni, oni su uvijek bili pokreti staleški.

Da li je to bilo s narodnog gledišta dobro ili zlo, to sad ne ćemo pitati. Ali neobično je važno to ustanoviti, da bismo shvatili današnje ustaško stanovište prema staležima.

Ako su ono bili pokreti staleški, Ustaški je pokret, pokret narodni, narodni pred kojim nestaje svakog staleškog odjelivanja.

Tu činjenicu, to zabacivanje svakog staleškog odjelivanja i pogotovo svakog staleškog uzdizanja treba dobro naglasiti, jer jedino tako je moguće razumjeti sav socijalan ustav, sav socijalni program Hrvatskog ustaškog pokreta. Treba dobro taj naš stav naglasiti, jer po njem se Ustaški pokret bitno razlikuje od shvaćanja svih onih koji su do sad davali ton hrvatskom životu.

Prije su oni, koji su se smatrali na primjer nekakovim seljačkim vodjama iz svoje duše savršeno istisnuli svaki osjećaj za potrebe i položaj drugih koji nisu bili seljaci.

Ako nisu imali ni tog najosnovnijeg shvaćanja i razumijevanja potreba i nevolja drugih, razumljivo je da nisu imali ni smisla ni razumijevanja za budućnost i položaj hrvatskog naroda kao jednog političkog tijela.

Nisu oni dabome previše izgarali niti se previše kinili da poprave položaj seljaka, ali — a to baš i hoćemo naglasiti — *odgajali su nas u tom staleškom a ne narodnom duhu.*

»Seljak je sve, seljak je jedini narod on je jedini tu doma, a drugi, drugi s kojima se svi mi i s kojima se svaki pošteni seljak osjećao više povezan i više svoj nego sa svim tim političarima koji su se njegovim, seljačkim, nazivali, ti drugi, čitav hrvatski narod bio je nešto bog zna što, neki neugodan dodatak jedino vrijednog staleža, bio je nekakav tudjinac u vlastitoj svojoj domovini. To je bilo shvaćanje to je bio duh čitave jedne struje, koja je htjela voditi naš život narodni, to je bio duh i svaćanje takozvane Seljačke stranke.

Još je postojalo jedno shvaćanje, isto tako udomaćeno i ako ne tako rašireno kao ovo tako zvano seljačko shvaćanje koje se nazivalo radničko. Vrlo bi se varao tko bi mislio, ako se nazivalo radničko da je ono izviralo iz duše i svijesti hrvatskog radnika. Jednako tako kao što ono takozvano seljačko shvaćanje nije izviralo iz seljačke duše, jednako tako ni ovo tako zvano radničko shvaćanje nije izviralo iz duše radnika. To je bilo shvaćanje takozvanih radničkih vodja, iako kažemo da je kod nas bilo udomaćeno, znači samo to da su tim shvaćanjem bili prožeti oni pokreti koje su takovi vodje vodili.

I oni nisu vidjeli hrvastkog naroda, za njih je postojao samo radnik. Drugi ili nemaju svojih potreba, ili ne trebaju isto tako pomoći — bog zna — ali za njih — drugi nisu postojali. Radnik, samo radnik, to je bilo sve, a hrvatski narod — to je za njih bio strani pojam.

Kad smo se tog stanja podsjetili, biće nam jasno ustaško stanovište. U hrvatskom narodu Ustaški pokret ne traži staleže ni potrebe staleža, u hrvatskom narodu Ustaški pokret vidi hrvatski narod, hrvatski narod i n j e g o v u patnju.

Tko shvaća t o ustaško stanovište, taj će shvatiti i načelo koje Ustaški pokret, dosljedan takovu svom shvaćanju, postavio;

jedina, najveća vrijednost iz koje izviru sva prava i svaka čast jest rad.

Jer je u dnu sve hrvatske bijede rad — pogažen i neshvaćen — Ustaški je pokret ostavio jedno načelo kojim taj rad jedino ispravno tumači i diže do najviše vrijednosti. To znači provesti u društvovnom shvaćanju ništa drugo nego revoluciju. Tu treba ostati i nad time se zadubiti, jer u tom se sastoji bit i sadržaj društvovne ustaške revolucije. Time je provedena revolucija u najprvotnijem smislu te riječi: oni koji su bili dolje, koji su bili najniži, sad postaju gore, sad postaju najviši. Preokrenuto je čitavo društvovno shvaćanje, — a iz toga slijedi, da je preokrenut čitav društvovni položaj.

Kad smo to ustanovili, nipošto nije time rečeno da će sad — kako bi se prije reklo — za najšire slojeve — a mi kažemo — za hrvatski narod, kojeg će poštivati i kojemu će služiti svi oni koji se još ne mogu pravo uživiti u njegov preporod i njegov položaj, da će sad za hrvatski narod preko noći biti riješeno pitanje kruha i pitanje svake žrtve i svakog tereta.

Ustaški je pokret jedini koji se svom narodu usudi doći sa žrtvama, koji se usudi od njega tražiti žrtve bez straha da će mu radi toga narod predbaciti da ga je u njegovim očekivanjima prevario.

Uz seljačko ognjište u Lici

Neka dodju sa zahtjevom na žrtve pojedini vodje svojim staležima. Što će im se dogoditi? Jer se bit sve njihove politike sastoji u tome da su se narodu izdavali kao neki proroci koji će mu samo sreću donijeti, njihovi ih »staleži« ostavljaju onoga časa kad vide da im oni tu sreću ne donose samo tako, bez žrtava. Poglavnik je naprotiv svom narodu došao bez ikakovih obećavanja, došao naprosto kao učitelj i Poglavnik naroda, koji je ponižen čekao tko će ga iz njegovog stanja podići, i kad je on taj hrvatski narod podigao, on je učinio sve, i sad ništa više od njega ne tražimo. Hoćemo samo, da nam zapovijeda i da ga slijedimo,

jer znamo, da jedino s njime to što nam je on donio možemo očuvati. Ustaški pokret danas dolazi hrvatskom narodu prvenstveno sa zahtjevom na žrtvu, jer jedino žrtvama možemo to, što smo postigli sačuvati.

F. T.

KULTURNI PREGLED

Na našim zaoranim brazdama

Uz zbirku pjesama seljačkih pisaca

Pojava radničkih i seljačkih književnika u evropskim književnostima nije samo odjek kulturnog stvaranja u najširim slojevima i zakucima, već samonikli glas, koji je u bučnom stvaranju svakidašnjice nabujao i prodro kao glas onih, koji su zahvaćeni snažnim zbivanjem, tražili izraz svoje sredine i raspoloženja. I možda je baš ravnoteža neke sustalosti i premorenosti (da se ne reče opadanja ili dekadentnosti) u europskom stvaralčkom naponu našla svoje osvježenje u nabreklosti boja i osjećaja u dodiru sa zemljom i prirodom u dodiru s iskonskim bilom koje kuca u smirenju vjekova. Snaga je kipjela — snaga zemlje i rodjenih pejsaža, snaga osvježenja i zelenila i ona je postala snažni stvaralački impuls vječno nova i pomladjena i nije bila osudjena da ostane suha grana ili jalovo sjeme što visi u beznadnosti poput umjetno ubačene proletrske književnosti (ako se uopće može nazvati književnošću krik očajnih skeptika premazan nekom kričavom bojom).

Nije nam trebalo Szabovih »Ljudi«, da nam razotkriju neki veo i dokažu, da seljačka književnost postaje sve odlučniji čimbenik u književnom stvaranju, jer već u prvim poratnim godinama taj glas sela, ili točnije glas zemlje, glas »naših ljudi i krajeva« prodire sve jače, ne s nekom namjerom da prodre u hrvatski Parnas, već da reče ono što nosi kao nabreklost i nabujalost osjećaja, da odahne i izloži što je osjetio i proživio na raspeću zemlje i života. Pejsaži i oranice, livade i šume živu svojim životom i pred zapljuskivanjem životnog kaosa seljak osjeća potrebu, da nešto reče, da izloži svoje misli i svoje osjećaje, da izvrši ispovijed kućica i duša, zemlje i srdaca. »Mi smo seljaci, rekao je jedan seljak, nismo umjetnici. Iako nam je žuljevita ruka, vidjet ćete, da možemo i u književnosti nešto stvoriti.«

Selo proživljuje i selo stvara u svojem životnom krugu i nazoru, to stvaranje već se sve jače osjeća u našem književnom razvoju, a to je i pojačano jednom novom slikom. Pred sam Božić izašla je zbirka pjesama seljačkih književnika pod naslovom »Zaorane brazde«, kao plod gotovo višegodišnjeg tihog stvaranja u pučkom tjedniku »Hrvatska Straža« i možda već ova zbirka koja se gotovo nečujno pojavila na našem književnom tržištu dokazuje, da ne teži za nekim književnim pretenzijama i priznanjima, već da bude odjek onoga što selo misli i proživljuje u dodiru s rodjenom grudom u dodiru sa »zaoranim brazdama«.

»Ova zbirka, kako se u predgovoru kaže, ima svrhu pokazati, kako naš seljak, mali čovjek, koji živi u prirodi i s prirodom, često daleko od knjiga, učenosti i više kulture, ne živi u toj prirodi kao slijepac, kao zvjerka, ni kao odvaljen kamen, kojega biju kiše, nepogode, zima i zlo, a da on to i ne osjeća, i ne pokušava razumjeti i protumačiti. Naprotiv, čitajući ove pjesme, vidjet ćemo, da svaki doživljaj stvara u duši svijetli trag ili krvavu ranu, te usadjuje misao, iz koje se stvara vlastita filozofija, na kojoj pojedinac stvara svoj pogled na svijet, ocrtava svoj krug gledanja i u njemu živi punim životom. Taj život često i nabuja preko mjere svakidašnjosti i osrednjosti tako, da taj čovjek za kojega smo mislili, da malo zna, da ne misli mnogo i ne osjeća, da je zatucan i da ne živi kao čovjek, ima nešto reći i drugima. Hoćemo dokazati, da se i u seljačkoj duši, za koju se obično misli, da je tako jednostavna, da se i s najmanjim zadovoljava, da ostaje na površini, da nije sposobna razumjeti dublju misao, što ima veće značenje, što ima nezapaženu ljepotu, koja onda, kad dozrije, isklasa u zlatni klas lijepe pjesme, koju razumiju svi, koja može sve obasjati onom istom ljepotom, koje je ona odsjev«.

Na nekoliko desetaka stranica ove skromne, ali značajne zbirke osjeća se neposredni dodir i glas zemlje, osjeća se sve ono što leži kao iskonski glas ljepote, svježine i smirenja u kućicama i ljudima, što živi u srcima i niče na zaoranim brazdama.

Ja sam seljak

Ja sam seljak
i živim na selu.

Ja živim u kući
pod slamnatim krovom;
u njoj sam se rodio.

Tu me je, sjećam se
kao danas,
prvi put čežnja za pjesmom
obuzela.

I ja sam, kao mališan,
u selu svome
maštao o tome.
I uvijek sam ostao,
(što mi je najdraže),
seljak.

Kasnije, u doba rada,
žuljavom rukom otirući
umnorno i znojno čelo,
spremao sam se na veliko
životno djelo.

Uvijek sam se klonuo
života i meteža grada,
volio sam samo svoje selo,
puno mirisa i hlada.

I sad sam seljak,
koracam po svojoj njivi,
daleko od vreve i žamora
i putokaza krivih.

A ono cvijeće iz mladosti
Danas je već uvelo,
al još se spremam na veliko
životno djelo.

Ja sam seljak
i živim u kući pod slamnatim
krovom.

Stevo Hajduković,
seljak
(Iz zbirke »Zaorane brazde«)

Zbirka pjesama, koja je izašla pod naslovom »Zaorane brazde« okuplja 22 seljačka pjesnika, tako da ima u neku ruku značaj skromne antologije seljačke lirike. Knjiga se može naručiti u svim boljim knjižarama uz cijenu od 20 Kn.

IZ USTAŠKIH REDOVA

IZ KARLOVCA

Pripremna ustaška bojna u Karlovcu položila je svečanu prisegu pred stožernikom velike župe Pokuplje Markom Ivićem, nadporučnikom Poglavnikove tjelesne bojne i pred ostalim visokim ustaškim dužnostnicima. Nakon postrojenja pripremne ustaške bojne došao je stožernik Ivić, kome je predao prijavak poručnik Bariša Finić, i odmah je pregledao postrojbe, koje je pozdravio s poklikom »Za Dom«, na što su mu svi prisutni odgovorili: »Spremni!« Prije same prisege održao je kratki govor o biti i značenju ustaške prisege prof. Franjo Mikšić, koji je u svom govoru pozvao sve prisutne, da budu nakon položene prisege svi spremni izvršiti časno svoje dužnosti. Poslije govora prof. Mikšića prozvao je stožernik imena svih, koji će položiti prisegu, nakon čega je uslijedio sam čin prisege. Stožernik velike župe Pokuplje Marko Ivić čitao je tekst prisege, koju su svi prisutni za njime ponavljali pred raspelom i gorućim svijećama na stolu, na komu je bio unakrst položen nož i revolver. Na koncu je održao govor stožernik Marko Ivić, koji je medju ostalim rekao i ovo: »Ovim časom vi stupate u red ustaša i boraca. Uzeli ste Boga za svjedoka da ćete se držati Ustaških načela, da ćete uvijek raditi za domovinu, ovim časom pokazali ste da ljubite Poglavnika i Domovinu, što je dokaz, da ćete izvršiti sve što bude od vas tražio Poglavnik... Ako budete radili sve onako, kako to stoji u Ustaškim načelima, radit ćete i za narod. Ja sam uvjeren da ne ćete nikada dozvoliti nikakovih »poglavničića« ili stranaka, jer imamo samo jednoga Poglavnika za kojega ćemo dati sve, pa i sam život ako to ustreba. Dokazat ćemo da smo ustaše vjere i morala, sjajni kao sunce, čisti kao rosa. Ja vam čestitam na današnjoj položenoj prisegi i uvjeren sam da ćete biti uvijek za Poglavnika i za Dom! — Spremni! — odgovorili su prisutni članovi pripremne ustaške bojne u Karlovcu.

IZ TUZLE

Za vrijeme božićnih blagdana je u Tuzli boravio povjerenik Glavnog ustaškog stana i upravitelj ustaške nadzorne službe Ante Štitić, koji se tom prilikom zanimao za razvoj organizacije Ustaškog pokreta, za potrebe ustaških dužnosnika i ustaških redova i bio je ugodno iznenadjen kada je medju tim suborcima našao svoje drugove iz prošlosti, koji su s njime zajedno radili na pripremanju putova ustaškoj Hrvatskoj. Kada se na terenu upoznao sa spomenutim prilikama, održao je sastanak s gradjanstvom, na koji su bili pozvani svi glavari državnih ustanova i gradjani. Na ovom se je sastanku raspravljalo o svim važnim pitanjima današnjice, koja zanimaju sve i koja su brojna i važna. Na koncu je g. Štitić dao upute za daljnji rad.

IZ OSEKOVA

Zadnjih je dana logornik održao ustaške sastanke u selima Stružec i Donja Jelenska. Oba su sastanka bila brojno posjećena i narod je oduševljeno klicao Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Poslije je zapovjednik i logornik pripravne ustaške bojne održao sastanak s članovima te bojne, na kojem im je razložio značenje, bit i svrhu organiziranja ustaških postrojbi u seljačkim redovima. Sastanak je završen oduševljenim poklicima Poglavniku, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i ustaškoj vojsci.

IZ KOSTAJNICE

Ovih je dana održan taborski sastanak ustaškog logora Kostajnice. Tom su sastanku prisustvovali svi ustaški dužnostnici, zanimajući se za razlog sastanka. Predmet rasprave na sastanku bio je sredjivanje pripremne satnije u kotaru Kostajnica i to stoga, što se opaža velika potreba da se medju pristašama Ustaškog pokreta stvori što sposobnije borce, koji će biti spremni u svako doba latiti se oružja i s oružjem u ruci braniti tekovine ustaške Hrvatske.

IZ DUBROVNIKA

U domu Ustaške mladeži u Dubrovniku održano je niz predavanja u okviru drugog broja usmenih novina. Tom prigodom nastupili su kao predavači dr. Jozo Kunčević, koji je govorio o temi »Ustaša u državnoj službi«, zatim prof. Viktor Stamač, koji je govorio o temi »Poslanje našeg pokoljenja« i dr. Pero Budmani o temi »Važnost tjelovježbe u suvremenom odgoju mladeži«. Sva tri predavanja bila su popraćena s velikim zanimanjem gradjana i ustaša, koji su se skupili u velikom broju na usmene novine. Izmedju pojedinih predavanja bilo je izvedeno nekoliko glazbenih točaka po mladim muzičarima iz orkestra Ustaške mladeži koji su ovom prilikom po prvi puta javno nastupili.

IZ SARAJEVA

U Novom Sarajevu održan je ovih dana velebni ustaški zbor zbog organizacije Ustaškog pokreta. Zboru je prisustvovalo veliko mnoštvo Hrvata, stožernik velike župe Vrhobosna Marko Mihaljević, upravitelj ravnateljstva hrvatskih državnih željeznica, donačelnik Sarajeva i mnoštvo drugih visokih ustaških dužnostnika. Toplo pozdravljen stožernik Mihaljević zahvalio se je na dočeku oduljim govorom, u kojem je medju ostalim rekao slijedeće: »Ja sam znao i vjerovao da je Novo Sarajevo bilo uvijek hrvatsko i da će takovo ostati na vječna vremena... Kod nas ustaša, kada se jedanput položi ustašku prisegu nema više odstupanja od iste, jer odstupanje može postići samo smrt ili nečastan odstup. Strančarstvu i politiziranju nema mjesta u Ustaškomp okretu. To je pokopano za uvijek. Nema više osobne mržnje ni osobnih probitaka. Sve na stranu, samo Ustaški pokret na sredinu. On mora ostati kroz vjekove sjajan kao sunce, a bistar kao rosa«. Nakon govora stožernika Mihaljevića izabrano je nekoliko novih ustaških dužnostnika za Novo Sarajevo, pa je uz burno i dugotrajno klicanje Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj završeno ovo velebno ustaško slavlje.

IZ BOROVA

Polaznici drugog tečaja škole za ustaške dužnostnike s uspjehom su završili ispite. Svojevremeno pisale su hrvatske novine kao i ostali listovi o radu škole za ustaške dužnostnike u Borovu. Ovih dana završio je s obukom drugi tečaj ove škole, koji je uslijed božićnih blagdana bio nešto kraći, ali je unatoč toga veoma uspio. Tečajci su polagali teoretske ispite iz zemljopisa, povijesti, povijesti Ustaškog pokreta, zakonodavstva, praktičnog vodjenja organizacije, zdravstva, pjevanja i vojničke prednaobrazbe, a praktično iz tjelesnog vježbanja, športskih igara i slično. Nakon završenih ispita održana je kratka svečanost, kojoj su prisustvovali svi nastavnici i velik broj bližih i daljnih ustaških dužnostnika. U ime tečajaca zahvalio se ravnatelju škole Josip Bogutovac koji je medju ostalim naglasio kako su odgajajući njih izobrazili buduće ustaške prvake i vodje, koji će znati i moći misliti svojom glavom, gledati svojim očima, ali misliti i gledati samo onako, kako to zahtjevaju interesi hrvatskog naroda i onako kako to želi i zahtjeva Poglavnik.

PREGLED DOGODJAJA

U domovini

— U nedjelju poslije podne proveo je Poglavnik nekoliko sati na Sljemenu gdje je bio srdačno pozdravljen od mnoštva športaša i izletnika, koji su se toga časa nalazili na Sljemenu. — Oko 1 sat poslije podne pronio se medju posjetiocima Zagrebačke gore žamor: »Došao je Poglavnik«. Kod svih je Zagrepčana nastalo neko radosno uzbudjenje i sreća što će moći u svom krugu vidjeti ustaškog Poglavnika. Poglavnik je bio odjeven u gradjansko odijelo, u društvu obitelji i najuže pratnje veoma veselo raspoložen, sav predan veselom životu, koji je strujao oko Njega. Pošao je do doma HPD Tomislav, gdje su bili okupljeni športaši, skijaši na čelu s državnim vodjom športa Miškom Zebićem. Poglavnik je srdačno odzdravljao na burno klicanje i pozdrave, i približivši se športašima zanimao se za tok natjecanja, koje je bilo tog dana upriličeno na Zagrebačkoj gori. Obišavši još neke druge važne točke Zagrebačke gore — medju ostalim piramidu — napustio je Poglavnik razdragane Zagrepčane, koji su bili oduševljeni s ljubeznošću, koju je iskazao prema gradjanstvu i hrvatskim športašima.

— Ovih je dana stigla u Gospić ustaškom stožeru pošiljka s darovima Polavnikove obitelji za siromašnu djecu kršne Like. Oni najsiromašniji pozvani su na stožer, gdje im je veliki župan i stožernik Jurica Frković uz kratak govor predao darove. Suze radosnice u očima, veseli poklici Poglavniku i iskreni »Hvala« govorili su više nego sve riječi i rječite zahvale.

— Ovih je dana izdan proglas na sve svijesne Hrvate Zagrepčane i ostale diljem domovine, da po mogućnosti što više doprinesu u naravnim darovima za hrvatsku vojsku. U tu svrhu održan je u prostorijama Hrvatske žene sastanak izmedju predstavnika zagrebačkih dobrotvornih društava. Tom sastanku prisustvovao je državni tajnik, glavnostožerni podpukovnik Dušan Kralj, koji je ovom prilikom održao govor u kojem je govorio o važnosti i svrsi skupljanja ovih darova, te je medju ostalim rekao i ovo: »Ovim djelom ne pomažemo samo našim hrabrim vojnicima, već i sami sebi, budući se svi ratnici, — a pod imenom »ratnik« razumijemo jednako i domobrana i ustašu, — bore jedino za nas i za dobro drage naše domovine. Moramo pomoći braću, koja se bore da očuvaju našu nezavisnost. Moramo našim velikim saveznicima pokazati da smo sposobni braniti svoju zemlju... Sada Zagrepčani čujte glas domovine! Svatko mora sudjelovati kako u izgradnji, tako i u borbi naše mlade domovine. Ne mora svak imati pušku na ramenu pa da bude borac. I ovdje, daleko od mjesta gdje se vodi borba možemo sudjelovati u njoj pomažući naše hrabre sunarodnjake.«

U svijetu

— Australija je sklopila vojnički savez sa Sjedinjenim Državama i na taj je način uistinu istupila iz sklopa Britanskog saveza. U tom se ugovoru obvezala američka vlada da će preuzeti vojničku obranu Australije. Australijska pak vlada sa svoje strane izjavila je, da je s tim sporazumna i odmah je ustupila neke pomorske važne točke i uzletišta na raspolaganje američkim vojnim snagama.

— Churchill je spreman otići ovih dana na konferenciju u Rio de Janeiro uvjeren da će mu uspjeti južnoameričke države uvući u rat. No nadamo se, da će južnoameričke države znati zauzeti stav prema bijednom svjetskom demagogu i poklonniku židovskog režima.

— 5. siječnja prispio je u Budimpeštu ministar vanjskih poslova Reicha von Ribentrop. Berlinski listovi izjavljuju prigodom puta ministra vanjskih poslova, da je taj put bio odlučen još u prosincu prošle godine pa bi stoga bilo preuranjeno vezati uz taj posjet stanovite kombinacije ili stvarati stanovite zaključke.

S ratišta

— Glavni stan vodje Reicha 5. siječnja javlja, da je vanrednom djelatnošću njemačkih podmornica i zračnim napadajima uništeno 5 sovjetskih brodova kod Feodosije. Osim toga njemačke podmornice potopile su na Atlantiku, na Ledenom moru, na Sredozemnom moru 4 neprijateljska broda medju njima jedan veliki petrolejski brod s ukupno 20.000 tonaže.

— Jedan odjel hrvatskih zrakoplovaca proslavio je opet hrvatsko oružje na istočnom bojištu. On je izvršio 4. siječnja vrlo uspjeli napadaj na položaje neprijatelja, nanijevši mu vrlo krvave gubitke i uništivši u niskom lijetu veći broj neprijateljskih zrakoplova. Izvještaj njemačke oružane snage o ovom smionom napadaju hrvatskih zrakoplovaca glasi: Na srednjem odsjeku istočnog bojišta osobito se istakao odjel hrvatskog zrakoplovstva dodijeljen nekom njemačkom zrakoplovnom zboru. Ovaj hrvatski odjel izvršio je 4. siječnja usprkos velike zime sa svojim strojevima vrlo uspjeli napadaj na neprijateljske položaje nanijevši mu vrlo krvave gubitke i uništivši u niskom lijetu veći broj neprijateljskih zrakoplova. — A u izvještaju iz Glavnog stana vodje Reicha dobilo je hrvatsko novinstvo slijedeće izvješće: »U okviru zračne djelatnosti jedan sastav hrvatskih letača osobito se istakao smiono vodjenim dubokim napadajem«.

— Engleski vojnički krugovi priznaju, da su se britanske čete na Malaji morale povući sa svojih dosadašnjih položaja južno od Ipoha, pa da sada nastoje braniti svoje položaje kod Bidora, koji se nalazi 110 km sjeverno od Kuana Lumpura. Japanci u stopu slijede Britance na njihovu povlačenju i nanose im znatne gubitke.

— U posljednje vrijeme javlja se, da su njemački letači izvršili osobito žestok napadaj na Moskvu, pa su tom zgodom uspjelo bombardirali boljševička opskrbna skladišta i brzojavni uredjaj.

— Glavni carski stan objavljuje, da su pomorski zrakoplovi napali obrambene uredjaje i uredjaje za noaružanje na utvrdjenom otoku Cor Regidor i na uporištu Mariveles. Tom zgodom oštećen je jedan ratni brod, koji je po svoj prilici bio nosač zrakoplova. Osim toga javlja se, da je u oštroj borbi potopljen punim pogotkom japanskog torpeda jedan američki ratni brod, dok je drugi teško oštećen. Radi se o ratnim brodovima »Missisipi« i »Mexiko«. U toj borbi izgubljen je jedan japanski razarač, a drugi je oštećen i tom je oštećenom uspjelo pobjeći.

— Japanske su čete započele opću navalu na položaje na Malaji. Prema vijestima iz Singapura Japanci žestoko napadaju Engleze duž cijelog toka rijeke Perak. Navala je tako jaka, da sami Britanci priznaju, da je Japancima uspjelo prodrijeti na jednom mjestu duboko u britanske položaje i da japansko zrakoplovstvo najuspješnije bombardira utvrdjene položaje Britanaca.

— U američkom službenom ratnom izvješću veli se, da se na Filipinima na svim odsjecima pojačavaju borbe. Japanci su na bojište doveli pojačanja, pa se po svim znacima predvidja neprijateljska navala.

— Na Crnom moru potopili su borbeni zrakoplovi jedan sovjetski razarač i oštetili jedan krstaš. Osim toga odbile su njemačke čete na Murmanskoj fronti, unatoč jake studeni, tvrdokorne sovjetske protunapadaje s veoma velikim uspjehom.

— Unatoč strašne studeni, koja vlada na istočnom bojištu, uspjelo je njemačkim četama jednog njemačkog zbora da na srednjem dijelu Istočnog bojišta nakon vrlo ogorčenih borba zauzmu gorski lanac, koji su boljševici privremeno zaposjeli. Osim toga je tom prilikom opkoljen veliki broj neprijatelja, koji će biti u najskorije vrijeme uništen.

Naši zrakoplovci na istočnom bojištu

Priznanje hrabrosti našim dobrovoljcima

Prije nekoliko dana odano je najveće vojničko priznanje hrvatskim zrakoplovcima iz Führerovog glavnog stana u izvještaju, gdje se kaže: »U okviru zračne djelatnosti jedan sastav hrvatskih letača osobito se je istakao smiono vodjenim niskim napadajem«. Tih nekoliko riječi sadržava u sebi priznanje, ne samo našim zrakoplovcima, već i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, koja doprinaša žrtve za opće dobro Nove Europe, da u budućem uredjenju nadje mjesto, koje je zaslužila po svojoj snazi i povijesnoj ulozi, koju je odigrala kroz vjekove. Nije slučaj, da u prvim mjesecima naše nezavisnosti i u prvim mjesecima naše izgradnje, koja je vezana s najvećim žrtvama, Hrvatska postaje u europskoj borbi jednaka ostalim većim europskim zemljama. Vezani za Europu i uz Europu, vezani vjekovnim povijesnim razvojem, uklonjena je veza, koja u današnjem ratnom zapletaju dobiva svoje vatreno krštenje, da ostane neizbrisiva i vječna potreba Europe, i u toj Europi Hrvatska mora naći potpuno zadovoljenje svih svojih težnja i ciljeva, i nacionalnih i gospodarskih. Na to nam daje pravo naša prošlost i naša uloga u borbi za očuvanje nove europske uljudbe, što je već Šufflay tako uporno naglašavao, kao neminovnu potrebu Nove Europe, koja u svojem okviru mora imati veliku slobodnu Hrvatsku.

I ono, što se odvijalo kroz vjekove, to se danas ponavlja i Hrvatska nije vezana uz Novu Europu samo nekom vanjskom vezom, ona je uz nju vezana onom vezom, koja ostaje vječna i neizbrisiva — vezom krvi, a tu vezu predstavljaju hrvatski dobrovoljci na istočnom bojištu. Njihova borba je borba čitave Hrvatske, njihova slava je slava čitave Hrvatske i zalog naše nove i sretnije budućnosti. Na sudbinskom raspeću jedne strahovite i sudbonosne borbe možda nikada nijesmo osjećali jače veze koja nas veže s našim sinovima na europskim bojištima, još nikada nijesmo u njihovu borbu gledali, kao što gledamo danas, s najvećom vjerom i s pouzdanjem, gledajući u njima vlastito priznanje; i ona Hrvatska, koja je do sada možda bila poznata kao zemlja vjekovne tragedije i poniženja, postaje baš borbom naših dobrovoljaca ravnopravni član slobodne zajednice europskih naroda. Krv, koja nas je vjekovima čuvala, danas ruši sve predrasude i ograde i stvara nam našu budućnost, naš novi život u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

S tim uvjerenjem cijela domovina prati borbu svojih dobrovoljaca, sluša svaki glas pohvale i gleda u njima dostojne sinove i baštinike viteških djela otaca i osjeća vezu, koja veže i bojišta i pozadinu u jednu zajednicu boraca za našu sreću i budućnost, za ustašku Hrvatsku — za veliku Hrvatsku!

To je veza krvi i osjećaja, to je veza srdaca, koja osjećaju jače nego ikada, da zajednički vjeruju i kucaju u priznanju cijele Hrvatske.

Pratimo vašu borbu, vas sinova naše zemlje i nosioce naše slave, i čekamo vas, da se jednoga dana opet nadjemo zajedno. Iza nas će biti put žrtve i put pobjede, a pred nama budućnost — budućnost nove ustaške, velike Hrvatske!

Hrvatskim dobrovoljcima

Vi ste u borbi. Pred grudima vašim topovi riču
i puške grakću. Na drugoj strani čuje se rik,
ali vi ste u borbi i idete naprijed u boj,
dok grla vam kliču: »Živio Poglavnik!«

Idete naprijed kroz vatru, dim i izgorjela sela
Prolazite kroz ognjeve. Nad glavom liže vam plamen.
S puškom u ruci idete dolinom smrti vedroga čela,
Čuvate plodnu nam zemlju, čuvate krš nam i kamen.

Čelik fijukne. Drug vam je pao. Al vi pobjede krokom
idete naprijed. Zbogom druže! Tamo u daljini
i mi ćemo pasti, ali zato ćemo neslomljenim duhom
i voljom junaka temelj sagradit domovini.

Kad nestane njih sa starog zidovlja Kremlja,
borba će proći. Njihov ćemo slušati krik.
I pjevat ćemo pobjednosno: »Živjela hrvatska zemlja!
Živjela hrvatska vojska! Živio naš Poglavnik!«

NIKOLA MUIĆ

Pali na polju časti

Ovih dana položio je opet jedan sin hrvatskog naroda svoj život u borbi s odmetnicima u selu Križu kod Teslića. U borbi, koja je trajala nekoliko sati, pao je poručnik Stjepan Korov, iz Osijeka. Posmrtni ostatci poginulog časnika, ispraćeni su sa svim vojnim počastima na teslićki kolodvor, a odatle su prevezeni u Osijek.

Poručnik Stjepan Korov s nama je!

*

Uz sve vojne počasti sahranjen je na vojnom groblju u Mostaru domobran Mate Miličić, koji je prije nekoliko dana u boju s odmetnicima ranjen i od zadobivenih rana u domobranskoj bolnici preminuo. Njegov sprovod bio je prava žalobna svečanost svega hrvatstva u Mostaru. Nošeno je nekoliko vijenaca, medju kojima se osobito isticao vijenac Ustaške mladeži. Domobran Mate Miličić s nama je!

*

Uoči Stare godine, 30. prosinca 1941., u junačkoj borbi sa zadnjim ostatcima četničko-komunističkih banda ustaški su dali svoje živote za domovinu i Poglavnika ustaše Petar Potnar iz Ličkog Osika i Božo Bunčić iz Podlapca, obojica vrijedni pripadnici 22. ustaškog jurišnog sata.

Ustaše Potnar i Bunčić s nama su!

POGLAVNIKOVE ODREDBE

Imenovanja u Glavnom Ustaškom Stanu

Glavni Ustaški Stan objavljuje ova imenovanja:

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta — po Odredbi Poglavnika — imenujem povjerenika u Glavnom Ustaškom Stanu,

Ustašu BRANKA RUKAVINU, iz Zagreba, odjelnim upraviteljem

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove izvjestitelja Glavnog Ustaškog Stana u Uredu Poglavnika.

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta a po Odredbi Poglavnika — imenujem povjerenika u Glavnom Ustaškom Stanu

Ustašu FRANU MILETIĆA, iz Zagreba, odjelnim upraviteljem

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove predvidjene Privremenim propisima o sastavu i djelovanju ovog Ureda.

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta — po Odredbi Poglavnika — imenujem

Ustašu STANKA MAVREKA, iz Zagreba, odjelnim upraviteljem

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove predvidjene Privremenim propisima o sastavu i djelovanu ovog Ureda.

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta — po Odredbi Poglavnika — imenujem

Ustašu VLADIMIRA KENDJELIĆA, iz Zagreba, odjelnim upraviteljem

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove predvidjene Privremenim propisima o sastavu i djelovanju ovog Ureda.

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta — po Odredbi Poglavnika — imenujem

Ustašu MIRKA ETEROVIĆA, iz Zagreba, odjelnim upraviteljem

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove predvidjene Privremnim propisima o sastavu i djelovanju ovog Ureda.

Na temelju točke 7. i 8. Ustava Ustaše — Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta — po Odredbi Poglavnika — imenujem

Ustašu BRANKA MARIĆA, iz Zagreba, pobočnikom Upravnog zapovjednika

u Organizatornom Uredu Glavnog Ustaškog Stana, da vrši dužnosti i poslove predvidjene Privremenim propisima o sastavu i djelovanju ovog Ureda.

Poglavnikova kolajna za hrabrost

»Narodne Novine« donose zakonsku odredbu o osnutku »Kolajne Poglavnika Ante Pavelića za hrabrost«, koja glasi:

Osniva se »Kolajna Poglavnika Ante Pavelića za hrabrost«, koja služi kao vidljiv znak odlikovanja za djela osobne hrabrosti u borbi.

§ 2. -- Kolajnom za hrabrost odlikuje Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske časnike, dočasnike i domobrane odnosno ustaše hrvatske oružane snage, koji su pokazali osobnu hrabrost u borbi oružjem.

Pripadnici bilo koje savezničke ili prijateljske oružane snage, koji su se hrabro borili za ostvarenje državne nezavisnosti Hrvatske, ili koji su se kasnije hrabro borili rame uz rame s hrvatskim četama mogu takodjer biti odlikovani ovom kolajnom.

§ 3. -- Kolajna za hrabrost ima četiri stupnja, koja su po obliku, natpisima i crtežu jednaki, ali se razlikuju po načinu nošenja, po veličini i po tvari, iz koje su kolajne izradjene.

Kolajna za hrabrost ima na prednjoj strani lik Poglavnika Ante Pavelića s pogledom desno i natpis: »Poglavnik Ante Pavelić« i oznaku dana proglašenja Nezavisne Države Hrvatske: »10. IV. 1941.«

Na naličju je u sredini hrvatski državni grb s ustaškim znakom (slovom »U«), ispod grba u polukrugu natpis »Za hrabrost«, a iznad grba geslo »Za Dom spremni!« Cijeli crtež uokviren je starohrvatskim tropletercem uokolo cijelog ruba naličja.

Vrpca kolajne širine 40 mm crvene je boje s bijelim rubom od 6 mm na obje strane.

§ 4. -- I. stupanj -- zlatna kolajna -- promjera je 40 mm i nosi se na vrpci, koja visi iz drugog zapučka odozgo. Podjeljuje se za dokazanu izvanrednu hrabrost, a dokazi moraju biti ispitani po posebnom vojničkom povjerenstvu.

Nosilac zlatne kolajne ima pravo na naziv »Vitez«.

§ 5. -- II. stupanj -- velika srebrna kolajna -- promjera je 40 mm, III. stupanj -- mala srebrna kolajna -- promjera je 35 mm, a IV. stupanj -- brončana kolajna -- promjera je 35 mm. Ove se kolajne nose na torkutno složenoj vrpci na lijevoj strani grudiju.

§ 6. -- Nosioci zlatne i velike srebrne kolajne dobivaju mjesečni doplatak, koji odredjuje Poglavnik.

§ 7. Kolajnu za hrabrost podjeljuje Poglavnik poveljom.

§ 8. Neovlašteno nošenje kolajne za hrabrost kažnjava se sudbeno zatvorom do mjesec dana ili globom do 50.000 Kuna.

§ 9. Provedba ove zakonske odredbe povjerava se pročelniku odjela za odlikovanja u Poglavnikovom uredu, koji će izdati propisnik o podjeljivanju i nošenju kolajne.

Svaki protestant može biti član Ustaškog Pokreta

Glavni Ustaški Stan, organizatorni ured, pod brojem 7429/41. objavljuje svim storžernim uredima:

Ovom uredu stigla je pritužba, da se prema pripadnicima evangeličke crkve ne postupa jednako kao s pripadnicima ostalih priznatih crkava. Tako se dogadja, da jedan ustaški dužnostnik odbija primanje protestanata (evangelika) u Ustaški pokret s obrazloženjem, da njihova vjeroispovijest nije ravnopravna s rimokatoličkom i muslimanskom, koje da su jedino i zakonom priznate vjere u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Kako je ovo stajalište u očitoj protivnosti sa svim postojećim zakonima i propisima, koji zajamčuju evangeličkoj Crkvi (protestantima) potpuno ravnopravan položaj sa svim ostalim zakonom priznatim crkvama, napose rimokatoličkoj i muslimanskoj, to vam se nalaže, da uputite svoje podredjene ustaške dužnostnike, da prilikom primanja u Ustaški pokret ne prave razlike izmedju protestanata (evangelika) i rimokatolika, grkokatolika i muslimana.

Svaki protestant ima pravo da bude ustaša, samo ako inače ispunjava uvjete, koji se općenito traže za primanje u Ustaški pokret. No ti uvjeti ne mogu biti drugačiji od uvjeta za pripadnike ostalih vjerospovjesti, već se uvijek i svuda ima primjenjivati načelo bezuvjetne i savršene ravnopravnosti.

»Ustaša« vijesnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. Izdaje Glavni Ustaški stan. Predstavnik i ravnatelj: Mijo Bzik, poglavni pobočnik. Urednik Stanislav Polonijo, ul. biv. Kr. Marije 2. Brzoglas: 24-371. — Uprava: Starčevićev trg br. 6; brzoglas 48-60; ček. račun 30.499. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 2.— Kune. — Pretplata: mjesečno 8.— Kuna, četvrtgodišnje 24 Kune, polugodišnje 48.— Kuna, godišnje 96.— Kuna. — Tisak: Tiskare Matice hrvatskih akademičara, Zagreb, Ilica 54; za tiskaru odgovara Stanislav Janzon, Kustošija, Vatrogasne stube broj 8. — Rukopisi se ne vraćaju.

SVE SU SILE UDRUŽENE U RADU NA IZGRADNJI HRVATSKE

RIJEKE VIŠE NE ĆE POPLAVLJIVATI NAŠA POLJA

NAŠE ĆE RIJEKE TEĆI IZGRADJENIM TOKOM

Lijepa naša (Foto Dabac)